

Igre u izvannastavnim glazbenim aktivnostima

Amić, Dolores

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:834394>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Igre u izvannastavnim glazbenim aktivnostima

DIPLOMSKI RAD

Rijeka, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Igre u izvannastavnim glazbenim aktivnostima

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Izvannastavne glazbene aktivnosti Mentorica:

Sanja Minić, mag. mus.

Student: Dolores Amić

JMBG: 6019831102990129853

U Rijeci, 2024.

ZAHVALA

Ovim putem želim izraziti svoju duboku zahvalnost svima koji su me podržavali tijekom izrade mog diplomskog rada. Prije svega, želim zahvaliti svojoj mentorici, profesorici Sanji Minić, na njenom stručnom vodstvu, neiscrpoj strpljivosti i vrijednim savjetima koji su mi pomogli da uspješno privedem ovaj rad kraju. Njena podrška i upute bile su neprocjenjive.

Zahvaljujem se i svojim roditeljima, koji su mi omogućili školovanje i pružali neprestanu podršku tijekom cijelog mog obrazovanja. Njihova vjera u mene i njihove žrtve dale su mi snagu i motivaciju da ustrajem i u najtežim trenucima.

Posebnu zahvalnost dugujem i svojim prijateljima i obitelji, koji su me neprestano bodrili, bili uz mene i pružali mi prijeko potrebnu emocionalnu podršku. Bez vas, ovaj put bi bio puno teži.

Na kraju, želim se prisjetiti riječi autora Thomasa Mann-a, koji je rekao:

„Glazba je posrednik između duhovnog i osjetilnog života.“

Kroz svoj rad, trudila sam se pronaći balans između teorijskog znanja i praktične primjene, baš kao što glazbene igre balansiraju između zabave i obrazovanja.

Hvala svima od srca.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

„Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam diplomski rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu diplomskog/završnog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.“

Studentica:

Dobroves Amić

(potpis)

SAŽETAK

Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u osnovnoj školi imaju dugu tradiciju i obuhvaćaju različite programe koji se odvijaju izvan redovne nastave, unutar školskih prostora, s ciljem uključivanja što većeg broja učenika, bez obzira na njihove sposobnosti. Ove aktivnosti predstavljaju prostor za razvoj različitih aspekata učenikove ličnosti te pružaju mogućnost opuštanja i druženja. Sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima omogućuje učenicima da steknu nova znanja, unaprijede svoje glazbene vještine te potaknu svoju maštu i kreativnost kroz izvođenje vlastitih umjetničkih djela. Aktivnosti potiču razvoj socijalnih vještina, timskog rada te potiču odgovornost i stvaranje radnih navika kod učenika. Ključnu ulogu u organizaciji i provedbi izvannastavnih (glazbenih) aktivnosti ima učitelj. Njegova uloga je da motivira, vodi i inspirira učenike, osiguravajući uspješnost tih aktivnosti. Također, važno je da učitelj stvori pozitivno i motivirajuće okruženje na satovima izvannastavnih aktivnosti, potičući međusobno poštovanje, suradnju te radost u glazbenom stvaralaštvu. Kroz takav pristup, učenici se osjećaju potaknuti i inspirirani te imaju priliku razviti svoje talente i interese u glazbenom području, što pridonosi njihovom cjelokupnom osobnom i akademskom razvoju. Ovaj

diplomski rad istražuje ključnu ulogu igara u izvannastavnim glazbenim aktivnostima te njihov utjecaj na glazbeni razvoj djece. Fokusiran na područje glazbene pedagogije, rad analizira različite vrste igara i njihovu primjenu u obrazovnom kontekstu. Kroz pregled relevantne literature i istraživanja, istražuju se koristi igara u poticanju glazbene kreativnosti, socijalne interakcije te razvoja glazbenih vještina kod djece svih dobnih skupina. Posebna pažnja posvećuje se strategijama za uspješnu integraciju igara u nastavni plan i program izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Cilj ovog rada je pružiti korisne smjernice i doprinijeti boljem razumijevanju uloge igara u poticanju glazbenog učenja i sveobuhvatnom razvoju djece u izvannastavnim glazbenim aktivnostima.

Ključne riječi: igre, glazbena kreativnost, izvannastavne glazbene aktivnosti.

ABSTRACT

Extracurricular and extracurricular activities in elementary school have a long tradition and encompass various programs that take place outside regular classes, within school premises, with the aim of involving as many students as possible, regardless of their abilities. These activities provide a space for the development of various aspects of students' personalities and offer opportunities for relaxation and socialization. Participation in extracurricular activities enables students to acquire new knowledge, improve their musical skills, and stimulate their imagination and creativity through the performance of their own artistic works. These activities promote the development of social skills, teamwork, responsibility, and the formation of work habits in students. The teacher plays a crucial role in organizing and implementing extracurricular (musical) activities. Their role is to motivate, guide, and inspire students, ensuring the success of these activities. It is also important for the teacher to create a positive and motivating environment in extracurricular activity classes, encouraging mutual respect, collaboration, and joy in musical creativity. Through such an approach, students feel stimulated and inspired, having the opportunity to develop their talents and interests in the musical field, which contributes to their overall personal and academic development. This dissertation

explores the key role of games in extracurricular musical activities and their impact on children's musical development. Focused on the field of music pedagogy, the paper analyzes various types of games and their application in an educational context. Through a review of relevant literature and research, the benefits of games in promoting musical creativity, social interaction, and the development of musical skills in children of all age groups are explored. Special attention is given to strategies for successfully integrating games into the curriculum of extracurricular musical activities. The aim of this paper is to provide useful guidelines and contribute to a better understanding of the role of games in promoting musical learning and comprehensive development of children in extracurricular musical activities.

Keywords: games, musical creativity, extracurricular musical activities.

SADRŽAJ

1. UVOD	10
1. IGRA	2
1.1. Dijete i igra	2
1.2. Igra i nastava.....	4
1.3. Vrste igara u kontekstu glazbenog obrazovanja.....	5
1.3.1. Igre prema sudionicima	5
1.3.2. Igre prema vrsti aktivnosti.....	6
1.3.3. Prema mehanici igre	6
1.3.4. Igre prema platformi.....	6
1.3.5. Igre prema svrsi:	6
1.4. Povijest igara	7

2. GLAZBA.....	8
2.1. Dijete, glazba i igra.....	8
3. GLAZBENA KULTURA	10
3.1. Nastava glazbene kulture prema Nastavnom planu i programu iz 2006/2007.....	10
3.2. Program nastave glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole.....	12
3.3. Glazbene aktivnosti	14
3.3.1. Slušanje.....	14
3.3.2. Pjevanje	15
3.3.3. Sviranje.....	17
3.3.4. Elementi glazbene kreativnosti.....	18
5. IZVANNASTAVNE GLAZBENE AKTIVNOSTI.....	20
5.1. Izvannastavne aktivnosti	20
5.1.1. Sadržaji i područja ostvarivanja izvannastavnih aktivnosti.....	22
1. Jezično-umjetničko područje	23
2. Prirodoslovno-matematičko područje	23
3. Sportsko-zdravstveno-rekreacijsko područje	24
Ovo područje fokusirano je na razvoj sportskih vještina, tjelesne sposobnosti i zdrav način života	24
4. Njegovanje nacionalne i kulturne baštine	24
5. Očuvanje prirode i okoliša te zdravog načina života	24
6. Društveno-humanistički projekti i radionice	25
7. Učeničko zadrugarstvo	25
8. Tehničko stvaralaštvo	25
5.2. Izvannastavne glazbene aktivnosti	26
5.2.1. Ponuda izvannastavnih glazbenih aktivnosti u školskim kurikulumima.....	27
5.2.2. Cilj i namjena izvannastavnih glazbenih aktivnosti	29

5.2.3. Izvannastavne glazbene aktivnosti po nastavnim područjima.....	31
5.2.4. Odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti	33
5. TEORIJSKI OKVIR IGARA U IZVANNASTAVNIM GLAZBENIM IGRAMA...	34
5.1. Glazbene prednosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti.....	35
6. GLAZBENE IGRE U (IZVAN) NASTAVNOM RADU	36
6.1. Glazbene igre (definicija)	36
6.2 Glazbene igre u nastavi	37
6.2.1. Brojalice.....	38
6.2.2. Glazbene igre s pjevanjem.....	43
6.2.3. Glazbene igre s ritmovima/melodijama/tonovima	45
6.2.4. Glazbene igre uz slušanje glazbe.....	46
6.3. Prijedlozi mogućih glazbenih igara	47
6.3.1. „Učimo glazbenu abecedu“	48
6.3.2. Glazba s lego kockama.....	48
6.3.3. Što je mjera, takt, dobe u taktu?	49
6.3.4. Nisko pjeva sjenica.....	49
6.3.5. Napeto traženje.....	50
6.3.6. Računalna glazbena igra: Orašar	50
6.4. Glazbene igre kao uvod u zahtjevnije (izvannastavne) glazbene aktivnosti	50
6.4.1. Brojalica-poticaj za izvannastavnu glazbenu aktivnosti.....	51
6.4.2. Zbor	52
6.4.3. Ritmika i ples.....	53
6.4.4. Sviranje (melodika, sintisajzer).....	54
6.4.5. Mjuzikl	54
6.4.6. Skladateljske družine.....	55
6.5. Uloga učitelja u provođenju glazbenih igara.....	56

6.5.1. Kompetencije učitelja za poučavanje glazbenih igara.....	57
7. GLAZBENE AKTIVNOSTI I IGRE U NEGLAZBENIM PREDMETIMA	58
7.1. Korelacija glazbenih aktivnosti i glazbenih igara s neglazbenim predmetima....	58
7.2. Primjeri korelacije glazbenih aktivnosti i glazbenih igara i njihova svrha.....	61
8. GLAZBENE IGRE KAO TERAPIJSKO SREDSTVO	63
8.1. Glazbene igre u radu s djecom s teškoćama u razvoju	63
8.1.1. Prijedlozi glazbenih igara u radu s djecom s teškoćama u razvoju	64
8.2. Glazbene igre u radu s darovitim učenicima	66
LITERATURA.....	70
a) Članci:.....	70
b) Knjige:	73
c) Mrežni izvori	74

1. UVOD

Igre predstavljaju važan element u obrazovnom procesu te imaju značajan utjecaj na razvoj djece u različitim područjima, uključujući i glazbeno obrazovanje. Kroz igru, djeca aktivno sudjeluju u učenju i istraživanju glazbe, stvarajući tako povezanost s glazbenim konceptima i vještinama. Igre su osnovni mehanizam preko kojeg djeca uče, istražuju, stvaraju i izražavaju svoje ideje u glazbenom kontekstu. U današnjem sve kompleksnijem obrazovnom okruženju, izvannastavne glazbene aktivnosti postaju sve važnije u poticanju raznolikih aspekata dječjeg razvoja, a igre su ključni element u tome. Izvannastavne aktivnosti u školi su neizostavan dio školskog života. Takve aktivnosti obogaćuju život učenika, pružajući im priliku da pokažu svoje talente te potičući bogata iskustva druženja i stvaranja prijateljstava (Vidulin-Orbanić, 2007). Unutar izvannastavnih aktivnosti provode se različite obrazovne aktivnosti koje nadopunjuju redovnu nastavu, potiču razvoj djece, omogućuju stjecanje novih vještina i znanja te usavršavanje postojećih.

Glazbena edukacija djece izvan redovnih školskih sati dobiva sve veću važnost u današnjem obrazovnom sustavu. Izvannastavne glazbene aktivnosti pružaju dodatne prilike za razvoj glazbenih vještina, kreativnosti i socijalnih interakcija među djecom različitih dobnih skupina. U tom kontekstu, igre imaju ključnu ulogu kao sredstvo koje potiče angažman djece te im omogućuje da aktivno sudjeluju u učenju glazbe.

Igre u izvannastavnim glazbenim aktivnostima pružaju okruženje koje potiče eksperimentiranje, samopouzdanje i izražavanje glazbenih ideja. One omogućuju djeci da istraže glazbu na svoj način, razvijajući pritom svoje glazbene sposobnosti i ukus. Kroz igru, djeca uspostavljaju međusobne veze te uče suradnji i timskom radu, što su važne vještine za cjeloviti razvoj djeteta. Kroz analizu različitih vrsta igara i strategija za njihovu učinkovitu integraciju u nastavni plan i program, rad će dati doprinos unaprjeđenju pedagoških praksi u području glazbene edukacije.

1. IGRA

Igre su aktivnosti koje se obično odvijaju prema pravilima, često s ciljem postizanja određenog rezultata. One uključuju elemente natjecanja, zabave i interakcije između sudionika, te obično zahtijevaju dobrovoljno sudjelovanje. Igre su izuzetno raznolik fenomen koji obuhvaća širok spektar aktivnosti i formata. One uključuju različite aspekte i elemente koji ih čine zanimljivima i privlačnima za sudionike. Jedan od ključnih aspekata igara je natjecanje. Svaka igra ima definirana pravila koja igrači moraju slijediti. Ta pravila mogu biti jednostavna ili kompleksna, ali su ključna za strukturu igre i osiguravaju poštivanje pravila igre od strane svih sudionika. Svaka igra ima određeni cilj prema kojem igrači teže. Ciljevi su motivirajući faktor koji potiče igrače da se angažiraju i aktivno sudjeluju u igri. Igre mogu obuhvatiti i elemente suradnje, strategije, kreativnosti, zabave te pružiti različite vrste iskustava svojim sudionicima.

1.1. Dijete i igra

Svakom učitelju igra djeteta predstavlja važan fenomen. Igra je univerzalni jezik djetinjstva, kreativni izraz koji nadmašuje granice riječi i predstavlja temeljni mehanizam putem kojeg djeca istražuju, uče i rastu. Kroz igru, djetetu se pruža jedinstvena prilika da aktivno sudjeluje u svom razvoju, istražujući svijet oko sebe na način koji potiče maštu, inovativnost i socijalnu interakciju. Igra nije samo sredstvo zabave, ona je aktivnost koja podržava razvoj motoričkih, emocionalnih, kognitivnih i socijalnih vještina. Kroz igru, dijete stvara svoju osobnost, uči o sebi i drugima te razvija ključne kompetencije potrebne za život i učenje. Dinamika igre kao fenomena djetinjstva zahtijeva multidisciplinarni pristup i razumijevanje iz perspektive psihologije, pedagogije, sociologije i drugih znanstvenih disciplina. Kroz takvo sveobuhvatno sagledavanje igre, možemo dublje razumjeti njezinu važnost i ulogu u djetetovom razvoju te pridonijeti stvaranju okruženja koje će poticati i podržavati dječju igru u svim njezinim oblicima. Igru djeteta možemo sagledati kroz prizmu različitih teorija i istraživanja koja naglašavaju važnost igre u djetetovom razvoju. Prema autorici Šulentić Begić (2014), igra je osnovna aktivnost djeteta koja mu omogućuje istraživanje svijeta oko sebe, stjecanje novih iskustava te

razvoj kreativnosti i mašte. Igra je za dijete ne samo zabava već i važan način učenja o sebi i svijetu, te stvaranje socijalnih i emocionalnih veza. Autorica Brković (2000) naglašava da je igra djeteta složen proces u kojem se isprepliću različite dimenzije razvoja kao što su motoričke, emocionalne, kognitivne i socijalne sposobnosti. Kroz igru, dijete razvija svoje vještine komunikacije, suradnje i rješavanja problema, što su ključne kompetencije za uspješan život i učenje. Prema Newmanu (1990), igra je slobodna aktivnost koja omogućuje djetetu da bude samostalan, istražuje svoje interese i razvija svoje talente. Igra potiče kreativnost, inicijativu i samopouzdanje kod djeteta, stvarajući prostor za spontanost i izražavanje osobnosti. Igra je temelj djetetovog razvoja i učenja, te predstavlja ključnu aktivnost u kojoj se razvijaju brojne vještine i sposobnosti neophodne za cjelovit razvoj i prilagodbu djeteta u svijetu oko sebe. Glazbene igre imaju pozitivan utjecaj na djecu. One potiču djetetovu kreativnost i izražavanje te pružaju prostor za eksperimentiranje s različitim zvukovima, ritmovima i melodijama. Glazbene igre potiču razvoj slušateljskih vještina i glazbenog ukusa kod djece. Kroz takve igre, djeca uče prepoznavati ritam, tonalitet, harmoniju te razvijaju osjećaj za glazbu. Što se tiče vrsta glazbenih igara koje su najbolje za djecu, to može varirati ovisno o dobi djeteta, njihovim interesima i razvojnim potrebama. Mnogi autori ističu važnost ritmičkih igara, pjevanja pjesama s pokretima, glazbenih slagalica ili igara koje potiču suradnju u glazbenom stvaralaštvu kao što su ansambli ili igre s ritmičkim instrumentima. Prema autorici Brković (2000), glazbene igre kao što su pjevanje, ples, sviranje jednostavnih instrumenata te sudjelovanje u glazbenim igrama u grupi imaju pozitivan utjecaj na razvoj glazbenih sposobnosti djece, ali i na njihov cjelokupni razvoj. Newman (1990) ističe važnost glazbenih igara u poticanju djetetove kreativnosti, socijalne interakcije i emocionalnog izražavanja te naglašava da su takve igre ključne za razvoj glazbenih vještina u ranom djetinjstvu. Mišljenja sam da su glazbene igre izuzetno važne za razvoj djece jer potiču kreativnost, glazbene sposobnosti, socijalnu interakciju te pružaju prostor za zabavu i učenje kroz igru. Različite vrste igara mogu imati različite prednosti, stoga je važno prilagoditi ih dobi i interesima djeteta kako bi se maksimalno potaknuo njihov razvoj.

1.2. Igra i nastava

Igra ima ključnu ulogu u procesu učenja i razvoja djeteta, a njezin značaj posebno dolazi do izražaja u kontekstu obrazovanja. Prema autorici Šulentić Begić (2014), igra je neizostavan element u nastavi jer omogućuje djeci da aktivno sudjeluju u procesu učenja, istražuju svijet oko sebe te razvijaju svoje kognitivne, emocionalne i socijalne vještine. Istraživanja su pokazala kako igra i igračke sposobne mogu potaknuti dječju maštu, kreativnost te razvoj jezičnih i komunikacijskih vještina. Kennedy i Barblett (2010) ističu važnost igre u procesu učenja, posebno u ranom djetinjstvu. Prema njihovim saznanjima, igra je prirodan način učenja koji omogućuje djeci da istraže, stvaraju i razvijaju svoje sposobnosti. Učenje kroz igru potiče djetetovu motivaciju za učenjem te razvoj samopouzdanja i samostalnosti. Aladrović Slovaček i suradnici (2013) govore o važnosti igre u nastavi te naglašavaju da je igračka okolina važan faktor u poticanju djetetovog razvoja. Kroz igru, djeca aktivno sudjeluju u stvaranju vlastitog znanja, istražujući i eksperimentirajući s različitim sadržajima. Igračke su alat koji potiče djetetovu maštu, kreativnost i samostalnost u učenju. Jedan od ključnih aspekata igre u nastavi je poticanje djetetove samoregulacije i samostalnosti. Djeca kroz igru uče kontrolirati svoje ponašanje, upravljati svojim emocijama te razvijati strategije za rješavanje problema. Smatram da igra potiče razvoj socijalnih vještina poput suradnje, dijeljenja, komunikacije te razumijevanja tuđih osjećaja i perspektiva. Igre i okruženje imaju ključnu ulogu u poticanju kreativnosti i mašte kod djece. Kroz interakciju s različitim igračkama, djeca stvaraju priče, igraju uloge te razvijaju svoju domišljatost. Ovakav oblik igre potiče djetetovu sposobnost izražavanja, stvaralaštva te kritičkog razmišljanja. Važno je istaknuti da igra u nastavi nije samo vezana za predškolsko ili rano djetinjstvo.

Igra ima važno mjesto u svim fazama djetetova razvoja te se može prilagoditi različitim dobnim skupinama i potrebama djece. Stoga je integracija igre u nastavne aktivnosti važna za stvaranje poticajnog okruženja za učenje te podršku cjelovitom razvoju djece u školskom okruženju. Piaget (1977) je pridavao veliku važnost igri u procesu razvoja djeteta. Prema njegovim teorijama, igra je sredstvo kojim djeca konstruiraju svoje razumijevanje svijeta oko sebe te razvijaju svoje kognitivne sposobnosti. Prema Piagetu, igra prolazi kroz različite faze u skladu s razvojnim stupnjem djeteta. U ranoj dobi, djeca

se igraju pretvarajući se da su druge osobe ili predmeti (igra uloga), dok se kasnije razvija igra simbola gdje djeca koriste simboličke elemente poput crteža ili maštovnih priča. Ove faze igre omogućuju djetetu da razvija različite aspekte svog razumijevanja svijeta i sebe. Stoga je važno uvažavati Piagetove teorije prilikom planiranja nastavnih aktivnosti koje uključuju igru. Smatram kako igra nije samo sredstvo zabave već ključni mehanizam kroz koji djeca uče, istražuju i razvijaju se u svim područjima razvoja. Integracija igre u nastavu ne samo da potiče djetetovu radoznalost i motivaciju za učenjem, već pruža i bogato iskustvo koje podržava cjelovit razvoj djeteta u svim njegovim dimenzijama. Djeca pomoću igre usvajaju nove koncepte, rješavaju probleme te razvijaju logičko razmišljanje. Igra omogućuje djetetu da aktivno sudjeluje u procesu učenja, potiče kreativnost, samostalnost te razvoj različitih vještina. Stoga je važno uključiti elemente igre u nastavne aktivnosti kako bi se potaknuo cjeloviti razvoj djeteta i stvorilo motivirajuće okruženje za učenje.

1.3. Vrste igara u kontekstu glazbenog obrazovanja

Igre predstavljaju važan aspekt u procesu učenja i razvoja, posebice u izvannastavnim glazbenim aktivnostima. Raznolikost igara omogućuje prilagodbu različitim ciljevima i potrebama u glazbenom obrazovanju. U nastavku ću analizirati nekoliko osnovnih kategorija igara u kontekstu glazbenog obrazovanja.

1.3.1. Igre prema sudionicima

Jednoigrice: Igre koje igrač igra samostalno, što može biti korisno za razvijanje individualnih glazbenih vještina poput ritma ili melodije.

Višeigrice: Igre koje uključuju suradnju ili natjecanje više igrača, što može poticati timski rad i socijalnu interakciju u glazbenom kontekstu.

1.3.2. Igre prema vrsti aktivnosti

Fizičke igre: Uključuju aktivnosti poput plesa ili sviranja instrumenata, što može poboljšati fizičke aspekte glazbenog izvođenja.

Mentalne igre: Uključuju glazbene teorije, rješavanje glazbenih zagonetki ili kreativne kompozicijske zadatke, potičući razmišljanje i analitičke vještine.

1.3.3. Prema mehanici igre

Trkačke igre: Primjerice, igre u kojima se natječu u brzini prepoznavanja tonova ili ritma.

Društvene igre: Igre koje potiču interakciju i komunikaciju među glazbenim grupama ili ansamblima.

Simulacijske igre: Virtualno okruženje koje omogućuje iskustvo izvođenja glazbe u simuliranom koncertnom ili studijskom okruženju.

1.3.4. Igre prema platformi

Računalne igre: Aplikacije ili softveri koji koriste tehnologiju za poticanje glazbenog učenja i kreativnosti.

Tradicionalne igre: Kao što su glazbene društvene igre, kvizovi ili igre s kartama, koje se mogu prilagoditi za glazbeno obrazovanje.

1.3.5. Igre prema svrsi:

Zabavne igre: Kreativne i zabavne igre koje potiču opuštanje i uživanje u glazbi.

Edukativne igre: Specifično dizajnirane igre koje kombiniraju učenje i zabavu za postizanje glazbenih ciljeva.

Terapeutske igre: Igre koje se koriste u terapiji ili rehabilitaciji, kao što su igre za slušanje ili motoričke igre za djecu s posebnim potrebama.

Ova podjela omogućuje razumijevanje raznolikosti igara u glazbenom obrazovanju te njihovu važnost u poticanju različitih aspekata glazbenog učenja i razvoja kod djece i mladih.

1.4. Povijest igara

Povijest igara doseže daleko u prošlost i obuhvaća širok spektar kultura i društava diljem svijeta. Igre su oduvijek bile sastavni dio ljudske zabave, društvene interakcije i oblikovanja kulturnih identiteta. Drevne civilizacije poput egipatske, grčke i rimske imale su svoje igre koje su igrali kako bi se zabavili, natjecali ili povezali s drugima. Drevni Egipćani igrali su igre poput Seneta, koja se smatra jednom od najstarijih poznatih igara u povijesti. U antičkoj Grčkoj, Olimpijske igre su bile sportski događaj koji je okupljao atlete iz cijelog grčkog svijeta. U srednjem vijeku, igre su često bile povezane s vjerskim obredima, festivalima ili kulturnim događajima. Turniri, viteške igre i igre s kockicama bile su popularne među plemstvom i vojnicima, dok su se u gradovima organizirale javne igre poput trčanja ili bacanja koplja. Renesansa je donijela raskošne dvorske igre, poput šaha i karata, koje su postale omiljene među plemićima i intelektualcima. Tijekom industrijske revolucije, s razvojem tehnologije, počele su se razvijati moderne sportske igre poput nogometa, košarke i tenisa. Ova povijesna perspektiva pomaže nam razumjeti duboko ukorijenjenu ulogu igara u ljudskoj kulturi i društvu te njihovu kontinuiranu evoluciju i prilagodbu suvremenim tehnološkim i društvenim trendovima.

2. GLAZBA

2.1. Dijete, glazba i igra

Glazba i igra u djetinjstvu imaju duboko povezanu ulogu u razvoju djeteta. Istraživači poput Vidulin-Orbanić (2007) istraživali su kako ova interakcija oblikuje djetetovu osobnost i razvoj. Vidulin-Orbanić (2007) naglašava važnost glazbe i igre kao alata koji obogaćuju život djece. Autori su također istaknuli da su glazba i igra prirodni izrazi djetetove mašte i kreativnosti. Kroz glazbu, djeca izražavaju svoje osjećaje, potiču svoju maštu te razvijaju osjećaj za ritam i melodiju. Isto tako kroz igru, djeca uče o svijetu oko sebe, stvarajući nove scenarije i situacije koje pomažu u razumijevanju socijalnih i emocionalnih koncepta. Autori Šulentić Begića i Špoljarića (2011) nadovezuju se na ove ideje, ističući kako glazba i igra zajedno potiču djetetovu kreativnost i stvaralaštvo. Prema istraživanjima Campella (2003), glazba ima moćan utjecaj na djetetov emocionalni razvoj, potičući osjećaje radosti, zadovoljstva i povezanosti s drugima. Kroz glazbene igre, djeca ne samo da razvijaju glazbene vještine poput ritmičke percepcije i auditivne osjetljivosti, već grade timski duh kroz suradnju s drugom djecom. Ovakve aktivnosti potiču razvoj socijalnih vještina, samopouzdanja te potiču djetetovu sposobnost izražavanja i komunikacije. Integracija glazbe i igre u odgojno-obrazovnim aktivnostima za djecu podupire sveukupni razvoj djeteta, naglašavajući važnost umjetnosti i kreativnosti u formativnim godinama djetinjstva. Osim što potiče emocionalni i socijalni razvoj, glazba i igra imaju dublji utjecaj na djetetov mozak i kognitivne funkcije. Prema istraživanjima Vidulin-Orbanić (2007) i drugih istraživača, aktivnosti poput pjevanja, sviranja instrumenata i sudjelovanja u glazbenim igrama potiču razvoj neuronskih veza u mozgu. Ovo može rezultirati poboljšanim sposobnostima koncentracije, pamćenja i analitičkog razmišljanja kod djece. Glazba i igra zajedno potiču razvoj motoričkih vještina kod djece. Pjevanje, plesanje uz ritam glazbe ili sviranje instrumenata zahtijeva koordinaciju pokreta i finu motoriku, što doprinosi razvoju motoričkih sposobnosti i spretnosti kod djece. Važno je istaknuti i ulogu glazbe i igre u emocionalnom reguliranju djece. Kroz glazbu, djeca imaju priliku izraziti svoje emocije na kreativan i pozitivan način. Mišljenja sam da igra omogućuje djeci da se izraze kroz uloge i situacije, pomažući

im u procesu samopouzdanja i samoprocjene. U današnjem digitalnom dobu, glazba i igra također imaju važnu ulogu u smanjenju stresa i poticanju mentalnog zdravlja kod djece. Aktivnosti poput pjevanja, sviranja glazbenih instrumenata ili jednostavno slušanja glazbe mogu biti terapijski alati koji pomažu djeci da se opuste i da se mogu nositi sa svakodnevnim izazovima.

Smatram kako ove aktivnosti stvaraju poticajno okruženje u kojem djeca mogu rasti, učiti i razvijati se na mnogo različitih razina. U okviru istraživanja o važnosti glazbe i igre u djetinjstvu, važno je istaknuti perspektive različitih autora koji su se bavili ovom tematikom. Autorica Vidulin-Orbanić naglašava ključnu ulogu glazbe i igre u razvoju djeteta (Vidulin-Orbanić, 2006). Njezino istraživanje ističe da glazba potiče pozitivne emocije poput sreće, radosti i opuštenosti kod djece, stvarajući tako pozitivno emocionalno okruženje. Voglar (1989) dodatno naglašava da igra ima snažan utjecaj na kreativni razvoj djece. Kroz igru, djeca razvijaju maštovitost, kritičko razmišljanje te sposobnost rješavanja problema na kreativan način. Ovo je posebno vidljivo u glazbenim igrama koje potiču dječju inventivnost i eksperimentiranje s različitim zvukovima i ritmovima. Bratuši (2009) također pridaje veliku važnost igri kao prirodnom načinu učenja i istraživanja svijeta oko sebe. Glazbene igre posebno su korisne jer omogućuju djeci da se izraze kroz glazbu, istraže ritam, melodije i harmonije te stvore svoje glazbene priče. Možemo zaključiti iz toga da glazba i igra imaju dubok i sveobuhvatan utjecaj na razvoj djeteta. Kombinacija ove dvije aktivnosti pruža djetetu ne samo zabavu i radost, već i priliku za učenje, kreativnost, emocionalno izražavanje te socijalnu interakciju s drugima. Stoga je integracija glazbe i igre u odgojno-obrazovne programe za djecu od iznimne važnosti kako bi se potaknuo njihov cjeloviti razvoj na mnogim razinama.

3. GLAZBENA KULTURA

3.1. Nastava glazbene kulture prema Nastavnom planu i programu iz 2006/2007.

U skladu s novim Nastavnim planom i programom koji je stupio na snagu, nastava glazbene kulture u osnovnim školama postala je otvorenijeg tipa. Ovaj otvoreni model, prema radu Šulentić-Begić, Birtić (2012), predstavlja značajnu promjenu u pristupu glazbenom obrazovanju i donosi niz novih elemenata i mogućnosti. Jedna od ključnih karakteristika ovog otvorenog modela je naglasak na interaktivnosti i aktivnom uključivanju učenika u glazbeni proces. Umjesto tradicionalnog pristupa gdje se znanje prezentira jednosmjerno, ovaj model potiče dijalog, suradnju i stvaralaštvo učenika. To se postiže kroz različite metode nastave kao što su grupni radovi, radionice, projektni zadaci i druge aktivnosti koje potiču samostalnost, kreativnost i istraživački pristup kod učenika. Novi Nastavni plan i program iz 2006/2007. pruža veću fleksibilnost nastavnicima u kreiranju sadržaja i metoda poučavanja. Nastavnici imaju mogućnost prilagodbe nastave prema specifičnostima razreda, interesima učenika i lokalnom kontekstu. Ovo doprinosi većoj individualizaciji i personalizaciji nastave, što je važno za poticanje motivacije i angažmana učenika u glazbenom procesu. Nastavni plan i program potiče multidisciplinarni pristup u nastavi glazbene kulture. To znači da se glazbena kultura povezuje s drugim područjima kao što su povijest, likovna kultura, jezik, tehnologija i društvene znanosti. Integracija ovih područja omogućuje učenicima da bolje razumiju kontekst glazbe, njezinu ulogu u društvu te potiče razvoj šireg spektra znanja i vještina. Važan aspekt otvorenog modela je i naglasak na inkluzivnosti i prilagodbi nastave različitim potrebama učenika. Nastava se prilagođava u skladu s individualnim sposobnostima, interesima i stilovima učenja svakog učenika. Time se potiče osjećaj pripadnosti i uvažavanja različitosti među učenicima te se stvaraju poticajni uvjeti za njihov optimalni razvoj i napredak. Otvoreni model nastave glazbene kulture prema novom Nastavnom planu i programu predstavlja korak naprijed u pristupu glazbenom obrazovanju. Kroz svoje karakteristike kao što su interaktivnost, fleksibilnost, multidisciplinarnost i inkluzivnost, ovaj model pruža bogato i stimulativno okruženje za

učenje i razvoj glazbenih kompetencija kod učenika osnovnih škola. U suvremenoj glazbenoj pedagogiji, posebno u kontekstu nastave glazbene kulture, naglašava se važnost integracije različitih pristupa kako bi se postigao cjeloviti glazbeni razvoj učenika. Kroz istraživanja i prakse, autori poput Šulentić Begić, Špoljarić, Novačić i Makjanić, te dokumenti poput Nastavnog plana i programa za osnovnu školu iz 2006. godine, daju nam uvid u moderne trendove i metode koje oblikuju suvremenu nastavu glazbene kulture. Jedan od ključnih aspekata suvremene nastave glazbe je promicanje aktivnog sudjelovanja učenika u glazbenom procesu. Kroz interaktivne metode i praktične aktivnosti, učenici imaju priliku istražiti i razvijati svoje glazbene sposobnosti. Kao što ističe Čaušević (2013), „*Nastava glazbene kulture treba biti dinamična i poticajna kako bi potakla učenike na aktivno sudjelovanje i izražavanje kroz glazbu.*”. U skladu s tim, suvremeni pristupi u nastavi glazbene kulture promiču integraciju različitih umjetničkih i kreativnih disciplina. Novačić i suradnici (1985) naglašavaju važnost multidisciplinarnog pristupa u glazbenom obrazovanju, ističući da „*spajanje glazbe s drugim umjetnostima i područjima može obogatiti iskustvo učenika i potaknuti kreativnost.*”. Implementacija novih tehnologija u nastavu glazbene kulture postaje sve značajnija. Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu iz 2006. godine, „*primjena suvremenih tehnologija u nastavi može unaprijediti razumijevanje glazbe i potaknuti interaktivnost učenika.*”. Ovo se može postići kroz korištenje audiovizualnih materijala, glazbenih softvera i drugih digitalnih alata koji omogućuju bogatije iskustvo učenja. Ključno je također naglasiti važnost prilagodbe nastave prema različitim stilovima učenja i individualnim potrebama učenika. Makjanić i Završki (1974) ističu da „*nastavnici trebaju prepoznati različite talente i interese učenika te prilagoditi nastavu kako bi svakom učeniku omogućili optimalno učenje i razvoj.*” U konačnici, suvremeni pristupi u nastavi glazbene kulture teže ka stvaranju poticajnog okruženja koje potiče kreativnost, interaktivnost, suradnju i inkluziju. Integracija teorijskih koncepata s praktičnim aktivnostima, multidisciplinarni pristup, upotreba suvremenih tehnologija i prilagodba nastave individualnim potrebama učenika ključni su elementi koji oblikuju suvremenu pedagogiju u glazbenom obrazovanju. Nastavni plana i program za osnovnu školu, ističe potrebu za dinamičnom, interaktivnom i kreativnom nastavom koja potiče aktivno sudjelovanje učenika. Integracija različitih umjetničkih disciplina, primjena

suvremenih tehnologija te prilagodba nastave prema individualnim potrebama učenika ključni su elementi suvremene pedagogije u glazbenom obrazovanju. Suvremeni pristupi u nastavi glazbene kulture teže ka stvaranju poticajnog okruženja koje potiče razvoj glazbenih vještina, ali isto tako i razvoj osobnih, socijalnih i kognitivnih kompetencija kod učenika.

3.2. Program nastave glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole

Prema Nastavnom planu i programu za prva tri razreda osnovne škole, učenici trebaju imati obogaćeno iskustvo u glazbenoj kulturi koje potiče njihovu kreativnost, glazbeni interes i razvoj glazbenih sposobnosti. Pedagozi Šulentić, Begić i Špoljarić naglašavaju važnost prilagodbe nastave glazbene kulture kako bi se potaknula aktivnost učenika.

Program nastave u prvim razredima osnovne škole treba biti prilagođen uzrastu i razvojnim potrebama djece. Kroz igru, pjesmu, ritam i kreativne aktivnosti, djeca se upoznaju s osnovnim glazbenim pojmovima, tonovima i ritmovima. Šulentić, Begić i Špoljarić ističu da je ključno stvaranje poticajnog okruženja u kojem se učenici osjećaju slobodno izražavati svoje glazbene ideje i emocije. Učenici bi trebali imati priliku upoznati različite glazbene žanrove, instrumente te tradicionalne glazbene običaje kako bi razvili poštovanje prema glazbenoj kulturi i razumijevanje glazbe. Nastava glazbene kulture u prvim razredima osnovne škole treba biti inkluzivna i poticati suradnju među učenicima. Kroz praktične aktivnosti poput sviranja glazbenih instrumenata, pjevanja u grupi i slušanja glazbe različitih žanrova, učenici razvijaju glazbene vještine, slušni senzibilitet te stječu osnovna znanja o glazbenom stvaralaštvu. Smatram kako je važno naglasiti da nastava glazbene kulture treba biti povezana s drugim područjima učenja kako bi se potaknulo integrirano razumijevanje umjetnosti, kulture i šireg obrazovnog konteksta. Kroz suvremene pedagoške pristupe, program nastave glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole treba biti dinamičan, inspirativan i prilagođen individualnim potrebama učenika. Na taj način se osigurava holistički pristup glazbenom obrazovanju te se potiče cjeloviti razvoj djeteta kroz glazbene aktivnosti u ranim školskim godinama. Prema smjernicama Nastavnog plana i programa za prva tri razreda osnovne škole, učenici bi trebali razvijati niz važnih glazbenih sposobnosti i kompetencija. To uključuje:

- Prepoznavanje razlike u visini tona te osjetljivost na trajanje tona, omogućujući učenicima da razlikuju između viših i nižih tonova te između dužih i kraćih tonova.
- Razlikovanje dinamike glazbe, odnosno sposobnost uočavanja nijansi u glasnoći glazbenih izvedbi, te prepoznavanje tempa skladbe (sporog, umjerenog ili brzog tempa).
- Razvoj intonacijskih i ritamskih sposobnosti kroz aktivnosti koje potiču učenike da osjete ritam i melodiju.
- Razvijanje glazbenog pamćenja kako bi učenici bolje upamtili melodije i glazbene motive.
- Prepoznavanje razlika između vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne glazbe te upoznavanje s karakteristikama svakog glazbenog izraza.
- Razlikovanje izvodačkih sastava skladbe i prepoznavanje zvuka pojedinih glazbala kao dijela cjeline.
- Poticanje glazbenog izričaja kroz aktivnosti poput pjevanja, sviranja ili improvizacije.
- Poticanje radoznalosti prema zvuku i glazbenoj kreativnosti kako bi učenici istraživali različite zvukove i izraze.
- Oplemenjivanje emocionalnog doživljaja glazbe i razvoj estetskog senzibiliteta putem umjetničkog izraza.
- Razvijanje glazbenog ukusa kroz stvaranje kriterija za vrednovanje glazbe na temelju estetskih i kritičkih elemenata.

Ove smjernice omogućuju učenicima da steknu osnovna glazbena znanja i vještine te potiču njihovu kreativnost, emocionalni razvoj i sposobnost procjene glazbe na estetski utemeljen način. U skladu s Nastavnim planom i programom iz 2006. godine, svaki razred ima svoj specifični glazbeni program koji učitelji koriste kao temelj za izradu godišnjih i

izvedbenih planova. Analizom tog plana možemo otkriti da je veći naglasak stavljen na područje slušanja glazbe, dok su ostala područja, poput pjevanja i sviranja, manje istaknuta. Mišljenja sam da je u radu s djecom važno pridati jednaku važnost svim glazbenim područjima kako bi se osiguralo cjelovito glazbeno obrazovanje učenika već od najranije dobi. Također smatram da je potrebno osmisliti pristup koji će poticati ravnotežu između svih elemenata glazbenog obrazovanja kako bi se potaknuo cjeloviti glazbeni razvoj učenika tijekom njihovog školovanja.

3. 3. Glazbene aktivnosti

U suvremenom obrazovanju, posebice u kontekstu odgoja i obrazovanja djece rane dobi, glazbene aktivnosti igraju izuzetno važnu ulogu u poticanju cjelovitog razvoja djeteta. Jurišić i Palmić (2002) naglašavaju da su glazba, pokret i ples ključni elementi u poticanju auditivnog, motoričkog i emocionalnog razvoja djece. Kroz interakciju s glazbom, djeca ne samo da stječu glazbene vještine već i razvijaju kreativnost, emocionalnu inteligenciju te socijalne vještine. Rojko (1996) nadopunjuje ove spoznaje ističući da je kreativnost ključna u glazbenom odgoju. Kroz aktivnosti koje potiču eksperimentiranje s zvukovima, ritmom i melodijom, djeca izražavaju svoju osobnost, razvijaju maštovitost te stječu samopouzdanje u svoje glazbene sposobnosti. Ovakav pristup omogućuje djetetu da se emocionalno izrazi te da razvije svijest o sebi kroz glazbu kao sredstvo izražavanja. U skladu s Nastavnim planom i programom iz 2006. godine, glazba, pokret i ples postaju integrirani dio odgojno-obrazovnog procesa u prvim razredima osnovne škole. Gospodentić naglašava da je ova integracija ključna za poticanje sveobuhvatnog razvoja djece, s naglaskom na razvoj motoričkih sposobnosti, glazbenog sluha te emocionalne inteligencije.

3.3.1. Slušanje

U otvorenom modelu nastave glazbene kulture, područje slušanja glazbe zauzima važno mjesto zbog svoje neizmjerne vrijednosti u glazbenom odgoju djece. Ovo područje je obvezno jer omogućuje učenicima da razvijaju svoj glazbeni sluh, estetski osjećaj i emocionalnu povezanost s glazbom na dubljoj razini. Autori Šulentić-Begić i Birtić

(2012) naglašavaju da je područje slušanja glazbe ključno za razvoj glazbene kulture kod djece te da se ostala glazbena područja mogu prilagoditi prema specifičnim potrebama i interesima učenika. Prema istraživanjima Dobrota (2006) i Ćurkovića, područje slušanja glazbe je relativno novo u kontekstu nastave glazbene kulture. Ovo područje nije samo pasivno slušanje glazbe već aktivna i svjesna percepcija glazbenih elemenata, oblika, stilova i izvođačkih karakteristika. Kroz slušanje glazbe, učenici imaju priliku istražiti različite glazbene žanrove, umjetnike i glazbene oblike, što ih potiče na kritičko razmišljanje, analizu i razumijevanje glazbene umjetnosti u širem kontekstu. U skladu s Nastavnim planom i programom (2006), slušanje glazbe nije samo pasivna aktivnost već integrira različite metode i strategije koje potiču interaktivnost, raspravu i dublje razumijevanje glazbe. Smatram da kroz slušanje skladbi različitih žanrova, učenici razvijaju sposobnost prepoznavanja glazbenih elemenata poput visine tona, ritma, dinamike i forme. Ova aktivnost pridonosi razvoju glazbenog pamćenja, estetskog doživljaja glazbe te senzibiliteta za glazbenu umjetnost. Važno je istaknuti da područje slušanja glazbe potiče emocionalni odgovor kod učenika te ih potiče na izražavanje svojih osjećaja i doživljaja putem glazbe. Ovakav pristup omogućuje učenicima da se povežu s glazbenim djelima na osobnoj razini, što dalje doprinosi razvoju emocionalne inteligencije i umjetničke osjetljivosti. Mišljenja sam kako područje slušanja glazbe u nastavi glazbene kulture ima izuzetno važnu ulogu u cjelovitom glazbenom odgoju djece. Kroz aktivno slušanje i svjesno percipiranje glazbe, učenici razvijaju svoje glazbene sposobnosti, estetski osjećaj, kritičko razmišljanje i emocionalnu povezanost s glazbenom umjetnošću. Integracija različitih metoda, žanrova i oblika slušanja glazbe u pedagoški proces pridonosi bogatom i stimulativnom glazbenom iskustvu učenika.

3.3.2. Pjevanje

Pjevanje je iznimno važna aktivnost u životu djeteta, ne samo kao sredstvo izražavanja osjećaja već i kao temeljni element glazbenog odgoja i obrazovanja. Prema autorima Novačić i sur. (1990), pjesma predstavlja svakodnevnu potrebu djeteta te je ključni kanal za izražavanje radosti i sreće. Uklanjanje mogućnosti pjevanja značilo bi ograničavanje djetetove emocionalne ekspresije i kreativnosti. U nižim razredima osnovne škole,

pjevanje se ističe kao aktivnost koja je posebno prikladna i ostvariva, uz obavezno slušanje glazbe. Prema Nastavnom planu i programu iz 2006., pjevanje je jedno od glavnih područja koje se potiče radi razvoja glazbenih sposobnosti učenika. Osim što je učenicima izuzetno zanimljiva, pjevanje ima i pedagošku važnost jer potiče razvoj vokalnih sposobnosti, sluha, ritmičke preciznosti te izražajnosti. Jedan od ključnih razloga za uključivanje pjevanja u nastavu je činjenica da djeca prirodno vole pjevati, a to im pruža ne samo zadovoljstvo već i mogućnost razvijanja glazbenih vještina. Prema Šulentić-Begiću i Birtiću (2012), pjevanje je aktivnost koju učitelji primarnog obrazovanja mogu uspješno provoditi, uz preduvjet da imaju vještine u pjevanju i sviranju određenih glazbenih instrumenata poput sintisajzera, klavira ili gitare. U kontekstu glazbenog odgoja, pjevanje pruža brojne prednosti učenicima. Ono potiče samopouzdanje, razvoj sluha i izražajnosti te doprinosi stvaranju pozitivnog glazbenog okruženja u učionici. Kroz pjevanje, učenici stječu vještine kao što su intonacija, ritam, dinamika i interpretacija glazbenih kompozicija, što ih čini aktivnim sudionicima u glazbenom procesu. Pjevanje u grupi potiče timski rad, suradnju i osjećaj zajedništva među učenicima. Smatram da pjevanje nije samo sredstvo za prenošenje glazbenih informacija već je ključni dio glazbenog odgoja koji potiče emocionalni, intelektualni i socijalni razvoj djece. Jedan od temeljnih ciljeva pjevanja je poticanje emocionalnog razvoja djeteta, što uključuje razvijanje osjećaja humanosti, ljubavi prema ljudima i prirodi te razvijanje estetskog osjećaja za ljepotu glazbe. Kroz pjevanje, dijete se potiče da doživi svaku pjesmu na dubljoj razini, da osjeti emocije koje su inspirirale skladatelja te da ih prenese kroz svoje izvođenje. Važno je istaknuti da je uloga učitelja ključna u postizanju ovih ciljeva. Učitelj treba biti osviješten o svojoj ulozi u obogaćivanju glazbenog iskustva učenika. Mišljenja sam da jedan učitelj treba poticati autentično i izražajno pjevanje, gdje svaka pjesma ima svoju emotivnu i umjetničku dubinu. Kao što su istaknuli Novačić i sur. (1990), pjevanje mora potjecati iz srca kako bi bilo izražajno i bogato emocionalnim nijansama. Ravnodušnost i monotonost u izvedbi mogu umanjiti glazbeni doživljaj i spriječiti učenika da doživi puni emocionalni spektar glazbe. Smatram da pjevanje u školskom okruženju treba biti prožeto emocijama i živahnim izražajem. Učitelj ima značajnu ulogu u usmjeravanju učenika prema dubljem razumijevanju glazbe i pjesme koju izvode. Kroz kreativne pristupe i poticanje osobnog angažmana, učitelj

može potaknuti učenike da istraže različite aspekte glazbe te da se povežu s njenim emocionalnim i umjetničkim vrijednostima. Stoga, pjevanje ne bi trebalo biti samo mehaničko ponavljanje teksta i melodije, već iskustvo koje obogaćuje emocionalni svijet djeteta i potiče ga na stvaranje dubokih glazbenih doživljaja. Kroz pjevanje, učenici razvijaju svoj glazbeni identitet, razumijevanje umjetnosti i sposobnost prenošenja emocija kroz glazbu, što su ključni elementi cjelovitog glazbenog odgoja.

3.3.3. Sviranje

U skladu s Nastavnim planom i programom (2006), područje sviranja glazbe u nastavi ima cilj razvijati osjećaj za ritam te preciznost koordinacije i suradnje kod učenika. Osim toga, ovo područje omogućuje učenicima da se upoznaju s Orffovim instrumentarijem, koji je često prisutan u nastavi glazbene kulture. Orffov instrumentarij obuhvaća različite udaraljke i ritmičke instrumente koji se koriste za sviranje ritmičkih obrazaca, pratnju pjesama ili brojalica te razvijanje glazbenog sluha i izražajnosti kroz aktivno sudjelovanje. Za sviranje na klaviru, gitari i sličnim instrumentima potrebna je određena glazbena pismenost, koju učenici stječu kroz obrazovanje u glazbenim školama. Često je u osnovnim školama teško osigurati pristup takvim instrumentima zbog nedostatka resursa ili prostora. Rojko (1996) ističe nekoliko izazova koji se susreću u sviranju učenika u školskom okruženju, kao što su nedostatak instrumenata, nedovoljna stručna osposobljenost učitelja te ograničeno vrijeme za vježbanje. Unatoč tim izazovima, postoje brojne prednosti koje donosi sviranje u osnovnoškolskom obrazovanju. Autor T.

Reicha naglašava da sviranje pruža brojne prednosti kao što su lakše razumijevanje glazbe, razvoj modernih izražajnih sredstava, poticanje dječjeg ponosa te razvijanje koncentracije kroz grupnu aktivnost. Stoga smatram da sviranje ne bi trebalo biti samo formalna obveza u nastavi već aktivnost koja potiče učenike na kreativnost, izražajnost i timski rad. U okviru područja sviranja glazbe, mogu se provoditi raznovrsne glazbene aktivnosti poput sviranja ritmičkih obrazaca, izrade jednostavnih instrumenata, dirigiranja, oponašanja orkestra i slično. Isto tako mogu se koristiti razne glazbene igre koje potiču učenike na aktivno sudjelovanje i učenje kroz igru. Da bi se područje sviranja glazbe kvalitetno provodilo u nastavi, važno je da učitelji budu osposobljeni za sviranje

instrumenata te da imaju znanje o primjerenim glazbenim aktivnostima za učenike. U sklopu nastave sviranja glazbe, važno je naglasiti da su Orffov instrumentarij i druge glazbene igre ključne za aktivno uključivanje učenika u proces učenja. Pjevanje također ima važnu ulogu u sviranju glazbe, budući da je povezano s stvaranjem melodija i interpretacijom glazbenih izraza. Pjevanjem se potiče vokalna izvedba, osjećaj za intonaciju i izražajnost u glazbenom izričaju. Učenici kroz pjevanje razvijaju svoj glasovni potencijal te stječu osjećaj za harmoniju i melodijske uzorke. Uvođenje raznolikih glazbenih aktivnosti u nastavu sviranja, poput grupnog sviranja, improvizacije ili stvaranja vlastitih glazbenih kompozicija, omogućuje učenicima da se osjećaju poticajno i kreativno u glazbenom okruženju. Smatram kako ove aktivnosti potiču timski rad, suradnju i međusobno poštovanje među učenicima. Cilj učitelja je potaknuti učenike na aktivno sudjelovanje u glazbenom procesu, razvoj glazbenih vještina, kreativnosti te emocionalne povezanosti s glazbom. Važno je da nastava sviranja glazbe bude dinamična, poticajna i prilagođena interesima i sposobnostima učenika, kako bi se potaknuo njihov cjelovit glazbeni razvoj.

3.3.4. Elementi glazbene kreativnosti

Glazbena kreativnost predstavlja važan aspekt u glazbenom obrazovanju prema Nastavnom planu i programu. Autor Rojko (2012) naglašava važnost poticanja glazbene kreativnosti kod učenika kao ključnog elementa u razvoju glazbenih vještina i razumijevanja glazbenog jezika. U novom pristupu glazbenom obrazovanju, glazbene igre su zamijenjene područjem elementa glazbene kreativnosti u skladu s Nastavnim planom i programom (2006) za prva tri razreda osnovne škole. To nam omogućava uvođenje raznovrsnih glazbenih aktivnosti koje potiču kreativnost kod učenika. Područje elemenata glazbene kreativnosti obuhvaća širok spektar aktivnosti koje uključuju igre poput oponašanja zvukova, ritma hodanja, sviranja na instrumentima, igara melodiziranja, stvaranja teksta i mnoge druge. Ove aktivnosti nisu samo zabavne, već imaju cilj potaknuti učenike na istraživanje glazbe na kreativan način. Kroz ove igre, učenici imaju priliku izraziti svoju glazbenu maštovitost, razvijati sluh i glazbene sposobnosti te usvajati osnovne glazbene koncepte na interaktivan način. Ovakve igre

potiču suradnju, timski rad i socijalnu interakciju među učenicima, stvarajući poticajno okruženje za glazbeno učenje i razvoj. Učenici se potiču na eksperimentiranje s glazbom, stvaranje vlastitih glazbenih ideja i izražavanje kroz glazbu na kreativan način. Kroz proces stvaranja glazbe, učenici razvijaju svoje glazbeno mišljenje, slušanje, tehnike komponiranja ili improvizacije. Učitelj ima važnu ulogu u poticanju glazbene kreativnosti pružanjem podrške, inspiracije i smjernica u razvoju glazbenih ideja. Korištenje različitih glazbenih tehnika, eksperimentalnih pristupa i tehnologije može dodatno potaknuti glazbenu kreativnost kod učenika. Aktivnosti kao što su stvaranje glazbenih kompozicija, improvizacija na glazbenim instrumentima ili korištenje

digitalnih alata za glazbeno stvaralaštvo, učenici imaju priliku istraživati, izražavati se i razvijati svoj glazbeni identitet. Smatram kako se time potiče ne samo glazbena kreativnost već i samopouzdanje, timski rad i razumijevanje važnosti individualnog glazbenog izraza u širem kontekstu glazbenog obrazovanja.

5. IZVANNASTAVNE GLAZBENE AKTIVNOSTI

5.1. Izvannastavne aktivnosti

Djeca i mladi sudjeluju u različitim aktivnostima prema vlastitim interesima kroz udruženja, klubove, organizacije i institucije izvan školskog okruženja. Moderni pedagoški pristupi omogućuju razvoj interesa mladih unutar škole, prepoznajući odgojnu i obrazovnu vrijednost slobodnog okupljanja i sudjelovanja u raznim aktivnostima kao što su sportske, glazbene, znanstveno-istraživačke i mnoge druge (Vidulin-Orbanić, 2008).

Izvannastavne aktivnosti su ključni dio obrazovnog sustava škole. Zakon o odgoju i obrazovanju obvezuje škole na organizaciju ovih aktivnosti kako bi zadovoljile različite potrebe i interese učenika. Te aktivnosti se planiraju kroz školski kurikulum i godišnji plan rada (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2008). Aktivnosti su dugo dio obrazovanja pod različitim nazivima, poput izvanrednog odgojnoobrazovnog rada, slobodnih izvannastavnih aktivnosti, te slobodnog vremena i aktivnosti (Previšić, 1987).

Ove aktivnosti su namijenjene svim učenicima, uključujući one s prosječnim sposobnostima, darovite učenike, učenike koji zaostaju u učenju, kao i učenike s posebnim potrebama (Nastavni plan i program, 2006). Izvannastavne aktivnosti mogu biti slične redovnoj nastavi i organizirane na sličan način, čime se potiče primjena znanja i jačanje odgojne uloge škole. Također, povezuju školu sa širim društvenim kontekstom. Ipak, izvannastavne aktivnosti imaju i specifične ciljeve koje nije moguće ostvariti kroz redovnu nastavu (Vidulin-Orbanić, 2007). One nastavljaju obrazovno djelovanje škole uz

poseban pristup, s ciljem individualnog razvoja svakog učenika. Njihova funkcija je važna jer približavaju sadržaje i aktivnosti stvarnim potrebama i željama učenika, pridonoseći njihovom osobnom razvoju i kulturnom napretku (Vidulin-Orbanić, 2008). Učenicima se trebaju nuditi sadržaji koji prate suvremena zbivanja, čime se proširuju njihovi pogledi na svijet. Takvi sadržaji postaju važan dio razvoja pozitivnih osobina učenika koje utječu na njihov cjelokupni razvoj (Vidulin-Orbanić, 2007).

Istraživanje provedeno na 73 izvannastavna programa usmjerena na razvoj socijalnih vještina djece pokazuje da djeca koja pohađaju izvannastavne aktivnosti značajno napreduju u prepoznavanju i izražavanju osjećaja i stavova, prilagodbi ponašanja te uspjehu u školi (Durlak i Weissberg, 2007 prema Proleta i Svalina, 2011). Smatram kako učenicima treba omogućiti izbor izvannastavnih aktivnosti kako bi se u njima osjećali slobodno. Samostalnim odabirom aktivnosti učenici dobivaju priliku za potvrđivanje, dokazivanje i prikazivanje svojih sposobnosti i znanja. Stoga izvannastavne aktivnosti trebaju biti temeljene na slobodi izbora, dobrovoljnosti sudjelovanja i zadovoljstvu koje donosi određena aktivnost, čime se osigurava osobni razvoj učenika (Jurčić, 2008).

Izvannastavne aktivnosti nude mnogobrojne sadržaje i programe koji omogućuju učenicima da upoznaju svijet oko sebe, razvijaju svoje znanje i vještine, te ih potiču na cjeloživotno učenje i kreativnost. Rad u takvim aktivnostima je slobodan, spontan, dinamičan i raznolik, oslobođen strogih programa, ocjenjivanja, straha od neuspjeha, kazne ili nagrade. Učenici sudjeluju s namjerom da prodube svoje znanje, zabave se i ugodno te korisno provedu vrijeme izvan nastave (Previšić, 1987).

Vidulin-Orbanić (2013) ističe nekoliko načela za uspješnu organizaciju i rad izvannastavnih aktivnosti:

1. **Dobrovoljnost:** Učenik samostalno odlučuje želi li sudjelovati u ponuđenim aktivnostima.
2. **Sloboda izbora:** Učenici mogu odabrati aktivnosti koje im najviše odgovaraju.
3. **Raznovrsnost:** Širok izbor aktivnosti iz područja glazbe, sporta, kulture, umjetnosti, znanosti, tehnike i ekologije.

4. **Zadovoljavanje individualnih potreba:** Omogućavanje učenicima da biraju aktivnosti prema vlastitim interesima.
5. **Samoaktivnost učenika:** Učenici aktivno i samostalno uče te praktično djeluju.
6. **Organizacija rada:** Pristup i metode rada moraju biti otvoreni, fleksibilni, suvremeni i kreativni; svaka etapa rada treba biti planirana, a ciljevi i zadaci jasni i logični.
7. **Primjerenost sadržaja dobi i sposobnostima učenika:** Sadržaji trebaju biti prilagođeni dobi i sposobnostima učenika.
8. **Tolerancija i suradnja:** Učenike treba poticati na suradnju s drugima i učiteljima, uz razredno ozračje temeljeno na međusobnom poštovanju i razumijevanju.

U Nastavnom planu i programu (2006) izvannastavne aktivnosti su opisane kao najdjelotvorniji način sprječavanja društveno neprihvatljivog ponašanja, a istovremeno poticajne za samoaktualizaciju učenika i samostalno istraživačko učenje. Uloga učitelja u izvannastavnim aktivnostima je vrlo važna, jer omogućuje učitelju slobodu kreiranja obrazovnog rada i motivira učenike za rad izvan redovne nastave.

Na početku školske godine, učiteljima se dodjeljuju određeni sati za rad s učenicima u izvannastavnim aktivnostima. Aktivnosti nisu strogo propisane nastavnim planom i programom, što omogućava fleksibilnost u organizaciji prema interesima učenika i opremljenosti škole. Učenici se prema vlastitim željama upisuju u skupine, čime se dodatno osigurava njihova motivacija i angažman.

5.1.1. Sadržaji i područja ostvarivanja izvannastavnih aktivnosti

Prema Nastavnom planu i programu iz 2006. godine, učenici se mogu uključiti u različite izvannastavne aktivnosti koje su organizirane u osam područja. Svako područje ima specifične sadržaje koji obogaćuju obrazovanje i razvijaju raznovrsne vještine kod učenika.

1. Jezično-umjetničko područje

Ovo područje uključuje različite oblike umjetničkog izražavanja i komunikacije kroz literarne, dramske, novinarske i filmske radionice.

- Literarne radionice: Pisanje poezije, proze, eseja i kratkih priča, analize književnih djela, kreativno pisanje.
- Dramske radionice: Priprema i izvođenje kazališnih predstava, učenje glume, scenskog pokreta i izražavanja emocija.
- Novinarske radionice: Istraživačko novinarstvo, pisanje članaka, intervjui i reportaže, rad na školskim novinama i časopisima.
- Filmske radionice: Snimanje i montaža kratkih filmova, scenaristika, filmska kritika i analiza filmova.
- Likovne radionice: Crtanje, slikanje, kiparstvo, grafički dizajn, izrada plakata i ilustracija.
- Organiziranje školskog radija i školskih novina: Priprema i emitiranje radijskih emisija, vođenje školskih novina i časopisa.
- Projekti: Studija različitih umjetničkih stilova i razdoblja, proučavanje odjeće, komunikacijskih obrazaca, prehrane u umjetničkim kontekstima. Glazbeni projekti uključuju analizu umjetničke glazbe i drugih žanrova kao što su pop, rock, jazz. Također, zbarsko pjevanje i rad na različitim glazbenim izvedbama.

2. Prirodoslovno-matematičko područje

Ovo područje pruža mogućnosti za iskustveno učenje i istraživanje prirodnih fenomena i matematičkih koncepata.

- Biologija i ekologija: Odnosi između čovjeka i biljaka, čovjeka i životinja, istraživanje lokalne flore i faune.
- Kemija: Pokusi iz kemije, proučavanje kemijskih procesa u okolišu i svakodnevnom životu.

- Fizika: Eksperimenti s različitim fizičkim pojavama, meteorologija, istraživanje uzroka i posljedica prirodnih nepogoda.
- Geografija i kartografija: Proučavanje zemljovida, orijentacija u prostoru, istraživanje geografskih značajki.
- Genetika i astronomija: Istraživanje genetskih principa, promatranje nebeskih tijela i proučavanje svemira.

3. Sportsko-zdravstveno-rekreacijsko područje

Ovo područje fokusirano je na razvoj sportskih vještina, tjelesne sposobnosti i zdrav način života.

- Sportske aktivnosti: Nogomet, košarka, odbojka, šah, atletika, gimnastika.
- Društveni plesovi i folklor: Učenje različitih plesnih stilova, sudjelovanje u folklornim skupinama.
- Korektivna gimnastika i vježbe relaksacije: Vježbe za ispravljanje tjelesnih postura, tehnike opuštanja i smanjenja stresa.

4. Njegovanje nacionalne i kulturne baštine

Ovo područje obuhvaća aktivnosti koje promiču očuvanje i istraživanje kulturne i nacionalne baštine.

- Projekti istraživanja zavičaja: Proučavanje lokalne povijesti, tradicije, običaja i kulturnih znamenitosti.
- Etnologija: Istraživanje narodnih običaja, izrada tradicionalnih rukotvorina.
- Turistička kultura: Učenje o lokalnim turističkim atrakcijama, promocija kulturne baštine kroz turističke projekte.

5. Očuvanje prirode i okoliša te zdravog načina života

Ovo područje posvećeno je ekološkoj svijesti i promicanju zdravih životnih navika.

- Istraživanje zavičaja: Učenje o lokalnom okolišu, zaštiti prirodnih resursa.
- Ekologija: Projekti očuvanja okoliša, recikliranje, energetska učinkovitost.
- Zdrav način života: Promicanje zdrave prehrane, tjelesne aktivnosti, higijenskih navika.

6. Društveno-humanistički projekti i radionice

Ovo područje uključuje aktivnosti koje promiču građanski odgoj, ljudska prava i društvenu odgovornost.

- Građanski odgoj: Učenje o pravima i dužnostima građana, demokratskim procesima.
- Prava djece i ljudska prava: Edukacija o osnovnim ljudskim pravima, borba protiv diskriminacije, promicanje ravnopravnosti.

7. Učeničko zadrugarstvo

Ovo područje usmjereno je na praktične vještine i samoodrživost kroz razne zadruge.

- Seosko gospodarstvo: Rad na poljoprivrednim projektima, uzgoj biljaka i životinja.
- Domaćinstvo: Kuhanje, održavanje kućanstva, osnove ekonomije kućanstva.
- Pčelarstvo: Učenje o pčelarstvu, proizvodnja meda i drugih pčelinjih proizvoda.
- Rukotvorine: Kukičanje, vez, pletenje, izrada tradicionalnih rukotvorina.
- Uređenje školskih vrtova: Rad na školskim vrtovima, sadnja i održavanje biljaka.

8. Tehničko stvaralaštvo

Ovo područje omogućuje razvoj tehničkih vještina i inovacija.

- Tehničke inovacije: Razvoj i primjena novih tehnologija, sudjelovanje u tehničkim natjecanjima.
- Modeliranje i građenje: Izrada modela, maketarstvo, konstrukcije.

- Robotika i informatika: Učenje programiranja, izrada robota, rad na informatičkim projektima.

Smatram da ova područja pružaju širok spektar aktivnosti koje obogaćuju obrazovni proces i pomažu učenicima da razviju svoje talente, vještine i interese.

5.2. Izvannastavne glazbene aktivnosti

U sklopu redovne nastave glazbene kulture učenici usvajaju temeljne glazbene vještine i osnovna znanja o glazbi. Izvannastavne glazbene aktivnosti također igraju izuzetno važnu ulogu u ovom procesu. Mogućnosti za sudjelovanje u ovim aktivnostima su raznolike, uključujući pjevanje (razredno muziciranje, pjevački zbor, vokalni komorni ansambl, solo pjevanje), sviranje (grupno sviranje u razredu, individualno sviranje, instrumentalni komorni ansambl, orkestar) te kombinaciju pjevanja i sviranja (školski vokalno-instrumentalni sastav) (Vidulin-Orbanić, 2007).

Najpopularnije izvannastavne glazbene aktivnosti u školama obuhvaćaju glazbene grupe za pjevanje i sviranje, uključujući zborove, folklorne grupe, razne društvene plesove, solfeggio i ritmiku.

Istraživanja autorica Dobrota i Ćurković (2006) pokazuju da mlađi osnovnoškolci imaju pozitivan stav prema glazbi i otvoreniji su prema različitim i nepoznatim glazbenim žanrovima u usporedbi sa starijim učenicima. Imajući na umu ovakve stavove, učitelji bi trebali omogućiti učenicima pristup umjetničkoj glazbi, poticati ih na upoznavanje i doživljavanje glazbe kao umjetničke forme te im pružiti raznolika glazbena iskustva koja će ih pripremiti za daljnji glazbeni razvoj.

Glazbene aktivnosti se često koriste u školama kao sredstvo opuštanja, zabave i socijalizacije, a također i za uveličavanje svečanosti i školskih priredbi. Zbog toga, ove aktivnosti trebaju biti raznolike, dinamične i oslobođene krutih disciplina i ocjena. Učenici posjeduju brojne talente, a izvannastavne aktivnosti trebale bi svakom učeniku omogućiti da te talente razvija i njeguje.

Prema Vidulin-Orbanić (2007), redovna nastava uglavnom priprema učenike za „*svijet nužnosti*“, dok izvannastavne i izvanškolske aktivnosti pripremaju učenike za „*svijet slobode*“, koji je neophodan za cjelokupni razvoj njihove osobnosti. Na ovaj način, glazbene aktivnosti ne samo da obogaćuju obrazovni program, već i omogućuju učenicima da razviju svoje potencijale u kreativnom i poticajnom okruženju.

Uvođenjem više raznovrsnih glazbenih aktivnosti, škole mogu stvoriti bogato glazbeno okruženje koje će učenicima pružiti priliku za istraživanje glazbenih interesa, razvijanje vještina i jačanje samopouzdanja. To može uključivati organizaciju koncerata, glazbenih radionica, posjete glazbenim institucijama i suradnju s profesionalnim glazbenicima, što će dodatno motivirati učenike i pružiti im vrijedne praktične i životne lekcije.

5.2.1. Ponuda izvannastavnih glazbenih aktivnosti u školskim kurikulumima

Iako je literatura o izvannastavnim glazbenim aktivnostima oskudna, rezultati nekih znanstvenih istraživanja ukazuju na stanje i ponudu ovih aktivnosti. Autorica Dubovički i suradnici (2014) otkriva da ponuda izvannastavnih glazbenih aktivnosti nije dovoljno raznolika. Učenici se najčešće uključuju u pjevački zbor, folklorne skupine te aktivnosti plesa i ritmike. U okviru ovih aktivnosti, većina učitelja fokusira se na slušanje i pjevanje glazbe uz ples, dok su aktivnosti poput sviranja ili aktivnog slušanja glazbe rijetko ponuđene. Nema ponuda aktivnosti koje bi poticale dječje glazbeno stvaralaštvo (Dubovički i sur., 2014).

U istraživanju autorice Dubovički, također je analiziran školski kurikulum u Osječkobaranjskoj županiji. Rezultati pokazuju da škole nude sljedeće izvannastavne glazbene aktivnosti: mali zbor, ritmika i ples, pjevačka skupina, folklorna skupina, baletna skupina, glazbena skupina, glazbeno-scenska skupina i mali svirači. Premda se čini da je ponuda aktivnosti raznolika, još uvijek postoji prostor za unapređenje i obogaćivanje programa.

Prema Požgaju (1988), izborna nastava glazbe obuhvaća aktivnosti poput grupnog sviranja, njegovanje pjesme, razvijanje glazbenog ukusa kroz slušanje, vježbanje

intonacije i ritma te stvaralački rad. Izvannastavne glazbene aktivnosti uključuju djelatnosti kao što su pjevački zborovi (jednoglasni, dvoglasni ili troglasni), instrumentalni sastavi, manji vokalni sastavi, vokalno-instrumentalni sastavi, grupe narodnih plesova i igara, grupe slobodnog plesa te klubovi prijatelja glazbe (Požgaj, 1988).

Izvannastavne glazbene aktivnosti trebale bi dopuniti redovnu nastavu i obuhvatiti sva glazbena područja. Slobodne aktivnosti omogućuju učenicima veću angažiranost i posvećenost glazbi (Vidulin-Orbanić, 2007). Sudjelovanjem u ovim aktivnostima, učenici će bolje razumjeti glazbeni jezik i usvajati temelje glazbe. Vidulin-Orbanić (2007) naglašava važnost stvaranja poticajne okoline koja omogućuje istraživanje i igru, što je ključno za razvoj kreativnosti.

Istraživanje autorice Vidulin-Orbanić (2007) pokazuje da istarske škole nude razne glazbene aktivnosti, uključujući pjevački zbor, individualno sviranje, sviranje u ansamblima, glazbene slušaonice, skladanje, folklor i glazbene projekte. U pojedinačnom sviranju najčešće su zastupljeni instrumenti poput gitare, melodike i tradicijskih glazbala. Glazbeni projekti uključuju glazbeno stvaralaštvo, glazbenoscenski izraz i korištenje glazbe na računalima. Najčešće izvannastavne aktivnosti su zbor, folklor, ritmika i ples (Dubovički i sur., 2014).

Izvannastavne glazbene aktivnosti trebaju biti raznovrsne, dinamične i oslobođene od krutih planova, discipline i ocjena. Učenicima se trebaju ponuditi konkretne aktivnosti koje odgovaraju njihovim glazbenim sposobnostima (Dubovički i sur., 2014). Iskustva iz prakse i empirijska istraživanja pokazuju da mnoge škole već prepoznaju vrijednost ovih aktivnosti, ali još uvijek postoji potreba za proširenjem i obogaćivanjem ponude.

Izvannastavne glazbene aktivnosti igraju ključnu ulogu u obrazovanju, omogućujući učenicima da razvijaju svoje glazbene talente u poticajnom i kreativnom okruženju. Škole trebaju nastaviti raditi na proširenju i raznovrsnosti ponude ovih aktivnosti kako bi se osiguralo da svaki učenik ima priliku istražiti i razvijati svoje glazbene interese. Takve aktivnosti ne samo da dopunjuju formalno obrazovanje, već i pomažu u cjelokupnom razvoju osobnosti učenika, pružajući im neprocjenjiva iskustva i vještine.

5.2.2. Cilj i namjena izvannastavnih glazbenih aktivnosti

Cilj i namjena izvannastavnih glazbenih aktivnosti obuhvaćaju širi spektar obrazovnih i razvojnih aspekata koji nadopunjuju redovni nastavni program. Prema istraživanju Dubovički i sur. (2014), izvannastavne glazbene aktivnosti igraju ključnu ulogu u holističkom obrazovanju učenika, pružajući im prilike za dodatno glazbeno obrazovanje i razvoj vještina koje nisu obuhvaćene standardnim kurikulumom.

Izvannastavne glazbene aktivnosti usmjerene su na razvoj osnovnih i naprednih glazbenih vještina koje uključuju pjevanje, sviranje instrumenata, ritmičke vježbe i skladanje. Učenici kroz ove aktivnosti stječu ne samo tehničke vještine, već i razvijaju glazbeni ukus, osjetljivost na različite glazbene stilove i izraze te sposobnost interpretacije glazbe. Dubovički i sur. (2014) ističu da se aktivnosti najčešće fokusiraju na pjevačke zborove, folklorne skupine te ples i ritmiku, što omogućuje učenicima da aktivno sudjeluju u glazbenim izvedbama i razvijaju svoje glazbene talente.

Jedan od ključnih ciljeva izvannastavnih glazbenih aktivnosti je poticanje kreativnosti i stvaralaštva kod učenika. Kroz aktivnosti poput skladanja, improvizacije i glazbenoscenskih projekata, učenici imaju priliku istraživati vlastite ideje i razvijati originalne glazbene kompozicije. Ove aktivnosti omogućuju učenicima da izraze svoju kreativnost na način koji nije uvijek moguć unutar okvira formalne nastave. Prema Dubovički i sur. (2014), aktivnosti koje potiču dječje glazbeno stvaralaštvo često su zanemarene, što ukazuje na potrebu za njihovim većim uključivanjem u školske programe.

Izvannastavne glazbene aktivnosti također igraju važnu ulogu u socijalizaciji učenika i razvoju njihovih socijalnih vještina. Kroz sudjelovanje u grupnim aktivnostima kao što su pjevački zborovi, instrumentalni ansambli i folklorne skupine, učenici uče raditi u timu, komunicirati i surađivati s vršnjacima. Mišljenja sam da ove aktivnosti potiču osjećaj zajedništva i timskog duha, te razvijaju vještine koje su važne ne samo za glazbeno, već i za opće društveno funkcioniranje.

Jedan od značajnih ciljeva izvannastavnih glazbenih aktivnosti je obogaćivanje kulturnog života učenika. Sudjelovanjem u različitim glazbenim projektima i izvedbama, učenici se upoznaju s različitim kulturnim tradicijama i glazbenim stilovima. Prema Dubovički i sur. (2014), škole često nude aktivnosti koje uključuju folklorne skupine, što omogućuje učenicima da istražuju i njeguju kulturnu baštinu svog kraja. Kroz ove aktivnosti, učenici razvijaju dublje razumijevanje i poštovanje prema različitim kulturnim izričajima.

Izvannastavne glazbene aktivnosti mogu značajno povećati motivaciju i angažiranost učenika u školskom životu. Kroz sudjelovanje u ovim aktivnostima, učenici pronalaze nove interese i strasti, što može pozitivno utjecati na njihov cjelokupni stav prema učenju i školi. Dubovički i sur. (2014) navode da slobodne aktivnosti pružaju učenicima veću slobodu izražavanja i mogućnost da se posvete područjima koja ih istinski zanimaju, što rezultira većom angažiranošću i zadovoljstvom školskim životom.

Ciljevi i namjena izvannastavnih glazbenih aktivnosti obuhvaćaju širok spektar obrazovnih, socijalnih i kulturnih aspekata koji nadopunjuju formalno obrazovanje.

Istraživanje Dubovički i sur. (2014) ukazuje na važnost ovih aktivnosti u razvoju glazbenih vještina, poticanju kreativnosti, socijalizaciji, kulturnom obogaćivanju te povećanju motivacije učenika. Kako bi se osigurao sveobuhvatan razvoj učenika, škole bi trebale kontinuirano raditi na proširenju i obogaćivanju ponude izvannastavnih glazbenih aktivnosti, prilagođavajući ih potrebama i interesima učenika.

Tablica 1: Cilj i namjena izvannastavnih glazbenih aktivnosti

NAZIV IGA:	CILJ	NAMJENA
MALI ZBOR	-razvijanje pozitivnih osjećaja prema glazbi, glasu i kreativnosti	Druženje, pjevanje, nastupanje, razvijanje glazbenog izražavanja

MALI SVIRAČI	-usvojiti osnove sviranja na melodici i sintesajzeru	Naučiti svirati kraće pjesmice u C-dur ljestvici
FOLKLOR	-razvijati ljubav i poštovanje prema tradiciji, poticati interes za plesne i glazbene aktivnosti, razvijati osjećaj za ritam i skladnost pokreta	Stvoriti ugodno i vedro ozračje
PLESNA SKUPINA	-razvijati ljubav prema plesu i pokretu, razvijati osjećaj za ritam	Poticati suradnju, poticati plesne vještine, ovladavanje motoričkim sposobnostima: koordinacija, spretnost, okretnost
RITMIKA	-razvoj mašte i kreativnosti, razvoj vještine izvođenja pokreta	poticanje mašte kroz ples i pokret

5.2.3. Izvannastavne glazbene aktivnosti po nastavnim područjima

Istraživanje Dubovički i suradnika (2014) bavilo se analizom usmjerenosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti prema nastavnim područjima u osnovnim školama Osječko-baranjske županije. Cilj istraživanja bio je identificirati koja su nastavna područja najčešće obrađivana u različitim izvannastavnim glazbenim aktivnostima.

Rezultati istraživanja, prezentirani kroz Tablicu 2, daju uvid u raspodjelu nastavnih područja u različitim izvannastavnim glazbenim aktivnostima. Analiza podataka ukazuje

na specifične usmjerenosti aktivnosti prema različitim aspektima glazbenog obrazovanja. Ovim istraživanjem pruža se bolje razumijevanje prioriteta i fokusa u izvannastavnim glazbenim aktivnostima unutar obrazovnog sustava Osječko-baranjske županije.

Tablica 2: Nastavna područja u izvannastavnim glazbenim aktivnostima

Glazbeno područje	Glazbena aktivnost
	Veliki zbor
PJEVANJE	Mali zbor Folklorna skupina Pjevačka skupina Glazbena skupina Glazbeno-scenska skupina
SLUŠANJE	Ritmika i ples Ritmika Plesna skupina Glazbena mladež

SVIRANJE	Orkestar Sintesajzer Tamburaška skupina Instrumentalna skupina Mali svirači Skupina afričkih bubnjeva đembe
-----------------	--

Analiza istraživanja autorice Dubovički i suradnika (2014) otkrila je da većina škola provodi barem jednu izvannastavnu glazbenu aktivnost. Najviše pažnje posvećuje se području pjevanja, dok nije zabilježena niti jedna izvannastavna aktivnost koja bi se bavila elementima glazbene kreativnosti, poput glazbenih igara.

Ovaj nalaz ukazuje na značajno neravnotežu u fokusu izvannastavnih glazbenih aktivnosti, s nedostatkom aktivnosti usmjerenih na poticanje glazbene kreativnosti među učenicima. Takva otkrića mogla bi potaknuti razmatranje i implementaciju novih pristupa u oblikovanju izvannastavnih programa kako bi se osiguralo sveobuhvatno glazbeno obrazovanje koje potiče razvoj različitih aspekata glazbenog stvaralaštva i izražavanja kod učenika.

5.2.4. Odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti

Izvannastavne glazbene aktivnosti ne samo da pružaju priliku za razvoj glazbenih vještina, već imaju i duboku odgojnu ulogu u životima djece. Prema Proleti i Svalini (2011), izvannastavne glazbene aktivnosti pružaju djetetu mnogo više od samog usvajanja glazbenih tehnika. One su prostor gdje se djeca susreću s važnim aspektima razvoja, poput samopouzdanja, suradnje i upornosti. Kroz aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, djeca nauče vrijednosti kao što su disciplina, poštovanje prema sebi i drugima te važnost timskog rada. Prema Previšiću (1985), ove aktivnosti pružaju

kontekst u kojem se mogu razvijati socijalne i emocionalne vještine, stvarajući temelje za integriranje djece u zajednicu i razvoj pozitivnih međuljudskih odnosa. VidulinOrbanić (2008) dodatno ističe da odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti nadilazi samo glazbeni kontekst. Sudjelovanje u glazbenim aktivnostima omogućuje djeci da razvijaju emocionalnu inteligenciju, učeći kako prepoznati, razumjeti i izražavati svoje osjećaje kroz glazbu. Smatram da ove aktivnosti potiču razvoj socijalnih vještina, poput suradnje, empatije i komunikacije, pružajući djetetu mogućnost da se poveže s drugima na dubljim razinama. Izvannastavne glazbene aktivnosti igraju ključnu ulogu u holističkom odgoju djece. One ne samo da potiču razvoj glazbenih vještina, već pružaju okruženje za razvoj raznovrsnih kompetencija koje imaju značajan utjecaj na životne i socijalne vještine djece. Smatram da je važno prepoznati vrijednost ovih aktivnosti te ih aktivno poticati i podržavati u obrazovnom sustavu.

5. TEORIJSKI OKVIR IGARA U IZVANNASTAVNIM GLAZBENIM IGRAMA

Izvannastavne glazbene aktivnosti predstavljaju važan segment obrazovnog procesa koji se sve više ističe u suvremenom školstvu. Knjiga „*Izvannastavne aktivnosti u suvremenoj školi*“ autorice P. Pejić Papak ističe raznolikost aktivnosti koje se provode izvan redovne nastave te naglašava važnost interaktivnosti i kreativnosti u pristupu obrazovanju. Ova teza se posebno odnosi na glazbene aktivnosti koje pružaju prostor za izražavanje i razvoj glazbenih sposobnosti u opuštenijem i kreativnijem okruženju.

„*Razvoj kompetencija studenata za poučavanje glazbe*“ autorice Jasne Šulentić istražuje dublje pedagoške aspekte glazbenog obrazovanja, fokusirajući se na razvoj kompetencija učitelja za poučavanje glazbe. Ovo istraživanje naglašava važnost praktičnih metoda poučavanja, primjene suvremenih pedagoških pristupa te promicanje aktivnog sudjelovanja učenika u glazbenom procesu.

U svjetlu suvremenih trendova, knjiga „*Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*“ autorice Snježane Dobrote pruža širi kontekst suvremenih pristupa glazbenom

obrazovanju. Ova knjiga analizira metodike i strategije koje potiču angažman učenika te istražuje nove tehnike poučavanja usmjerene prema suvremenim potrebama i izazovima.

S druge strane, „*Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi*“ autora Jože

Požgaja pruža dublji uvid u konkretnu primjenu pedagoških strategija u nastavi glazbe u osnovnoj školi. Ova knjiga naglašava važnost prilagodbe nastavnih metoda prema različitim dobima i razvojnim potrebama učenika, što je od posebne važnosti u kontekstu igara i aktivnih metoda poučavanja. Smatram da nam ove teorijske perspektive omogućuju bolje razumijevanje važnosti igara u izvannastavnim glazbenim aktivnostima. Igre pružaju prostor za praktičnu primjenu teorijskih koncepta, potiču interakciju i kreativnost te doprinose cjelovitom razvoju učenika u glazbenom

obrazovanju. Integracija igara u pedagoški proces zahtijeva promišljen pristup, ali donosi brojne koristi za poticanje glazbenog interesa i razvoj glazbenih vještina kod učenika.

5.1. Glazbene prednosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti

Glazbene prednosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti su široko prepoznate i istražene, a brojne studije i istraživanja prikazuju dublji uvid u njihovu važnost za razvoj djece u osnovnim školama. Kroz analizu dostupnih radova i istraživanja, izdvojila sam ključne aspekte koji podupiru tezu o značaju izvannastavnih glazbenih aktivnosti u obrazovnom procesu.

Knjiga „*Razvojne perspektive izvannastavnih glazbenih aktivnosti učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj*“ autorice Gergorić donosi dublje razumijevanje procesa razvoja djece kroz glazbene aktivnosti izvan redovne nastave. Ova knjiga istražuje kako izvannastavne glazbene aktivnosti mogu pridonijeti razvoju glazbenih vještina, slušanja glazbe i glazbenog izražavanja kod učenika. „*Izvannastavne glazbene aktivnosti u prva četiri razreda osnovne općeobrazovne škole*“ autora Bistrovića i Peka, analizira specifične aktivnosti učenika u ranim razredima osnovne škole te njihov utjecaj na glazbeni razvoj i općenito akademski napredak djece. Izvannastavne glazbene aktivnosti ne samo da pridonose glazbenom razvoju već imaju i pozitivan utjecaj na druge aspekte dječjeg života. Knjiga „*Odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti*“ ističe važnost tih aktivnosti u kontekstu cjelovitog odgoja i razvoja djece, uključujući razvoj

samopouzdanja, socijalnih vještina i kognitivnih sposobnosti. Istraživanja kao što su „*Extracurricular music and visual arts activities are related to academic performance improvement in school-aged children*“ pokazuju da izvannastavne glazbene aktivnosti mogu doprinijeti poboljšanju akademskih rezultata kod djece, što dodatno potvrđuje njihovu važnost u obrazovanju. Brojne su studije istaknule pozitivan utjecaj izvannastavnih glazbenih aktivnosti na kognitivne funkcije, samopouzdanje, kreativnost te općenito na dobrobit djece. Učenici kroz te aktivnosti stječu ne samo glazbene vještine već i šire kompetencije koje su važne za njihov cjelovit razvoj. Izvannastavne glazbene aktivnosti su neizostavan dio obrazovnog procesa koji pruža brojne prednosti i potiče holistički razvoj djece u osnovnim školama.

6. GLAZBENE IGRE U (IZVAN) NASTAVNOM RADU

6.1. Glazbene igre (definicija)

Glazbene igre prvi put se pojavljuju u Nastavnom planu i programu iz 1960. godine, tada pod nazivom muzičke igre (Rojko, 1996). Međutim, današnji status glazbenih igara je nešto izmijenjen. Prema Nastavnom planu i programu iz 2006. godine, od prvog do trećeg razreda glazbene igre su zamijenjene područjem pod nazivom elementi glazbene kreativnosti. Glazbene igre kao samostalno područje unutar glazbenog obrazovanja pojavljuju se tek u četvrtom razredu. Postoje brojne definicije glazbenih igara, ali neke od njih precizno opisuju ovaj koncept. Prema Voglaru (1989), „*muzičke didaktičke igre su vrsta didaktičkih igara s pravilima i zadacima koje razvijaju specifične glazbene sposobnosti*“. Kroz ove igre indirektno poboljšavamo osnovne glazbene vještine kao što su pjevanje, slušanje i sviranje" (Voglar, 1989: 51-52).

U prvoj radnoj verziji Nastavnog plana i programa iz 2006. godine, glazbene igre su definirane kao aktivnosti koje razvijaju intonacijske i ritmičke sposobnosti, uključujući razvoj sluha, glasa, pamćenja, motorike, te osjećaja za grupno izvođenje i općenito osjećaj za glazbu (Šulentić Begić 2014, prema Katalozi znanja i umijeća u nastavi glazbe, 2004:7).

U Nastavnom planu i programu za glazbenu kulturu iz 2006. godine (str. 72), glazbene igre nisu izričito definirane kao zasebno nastavno područje za četvrti razred. Umjesto toga, učiteljima je dana sloboda da kreiraju glazbene igre prema vlastitom nahođenju, što može uključivati slobodno ritmiziranje oponašanjem učitelja, slobodno i stilizirano kretanje uz slušanje glazbe, sviranje na jednostavnim glazbalima, i slične aktivnosti.

Glazbene igre imaju važnu ulogu u cjelokupnom razvoju djece, pružajući im priliku za učenje kroz igru i kreativnost. Kroz takve igre, djeca razvijaju ne samo glazbene vještine, već i kognitivne i motoričke sposobnosti, što je ključan aspekt njihovog obrazovanja i odgoja. Kroz slobodno izražavanje i kreativne aktivnosti, potiče se dječja mašta i emocionalni razvoj, što je od velike važnosti za njihov cjelokupni osobni rast i socijalizaciju.

6.2 Glazbene igre u nastavi

Aktivnosti glazbenih igara trebale bi se češće primjenjivati u nastavi, jer prema istraživanju Šulentić Begić (2014), one značajno utječu na motivaciju učenika. Naime, *„mirno sjedenje u klupi često predstavlja problem učenicima mlađe školske dobi, a ponekad i starijim učenicima. Stoga, glazbene igre mogu pomoći učiteljima pri stvaranju opuštenog ozračja u razredu.“* (Šulentić Begić, 2014:186).

U razrednoj nastavi, glazbene igre mogu se podijeliti prema vrsti na:

- glazbene igre s pjevanjem,
- glazbene igre s ritmovima, melodijama ili tonovima,
- glazbene igre uz slušanje glazbe (Šulentić Begić, 2014).

Neki autori, poput Požgaja (1988), nazivaju glazbene igre s ritmovima i melodijama još i glazbeno-stvaralačkim igrama. Autorica Gospodentić koristi termin *„pokret uz glazbu“* za glazbene igre koje uključuju slušanje glazbe.

Iako je literatura o glazbenim igrama prilično oskudna, Jurišić i Sam Palmić (2002) dodaju još jednu vrstu, a to su brojalice, u kategoriju glazbenih igara. Različiti autori koriste razne sinonime za iste vrste glazbenih igara, ali se može zaključiti da osnovne vrste glazbenih igara koje se mogu koristiti u radu s učenicima uključuju:

- brojalice,
- glazbene igre s pjevanjem,
- glazbene igre s ritmovima, melodijama ili tonovima,
- glazbene igre uz slušanje glazbe.

Kroz igru, učenici razvijaju i fine motoričke vještine te koordinaciju, što je posebno važno za njihov cjelokupni razvoj. Primjena glazbenih igara u nastavi može također poslužiti kao učinkovit alat za diferencijaciju i inkluziju, omogućujući svim učenicima, bez obzira na njihove sposobnosti, da sudjeluju i uživaju u glazbenim aktivnostima. Isto tako glazbene igre mogu biti sredstvo za smanjenje stresa i anksioznosti, stvarajući pozitivno i poticajno okruženje za učenje. Uključivanje glazbenih igara u svakodnevnu nastavu ne samo da obogaćuje obrazovni proces, već i doprinosi holističkom razvoju učenika, potičući ih da razvijaju svoje talente i vještine u atmosferi igre i zabave.

6.2.1. Brojalice

Brojalice su jednostavne ritmičke pjesme koje se koriste u dječjim igrama, a imaju važnu ulogu u glazbenom odgoju i obrazovanju. Prema Jurišiću i Sam Palmiću (2002), brojalice su vrsta glazbenih igara koje pomažu djeci u razvoju ritma, koordinacije i memorije. One su često uključene u izvannastavne glazbene aktivnosti zbog svoje jednostavnosti i učinkovitosti u poticanju dječje kreativnosti i socijalne interakcije.

Prema Požgaju (1988), brojalice su neophodan dio glazbenog obrazovanja jer djeca kroz njih spontano uče osnovne glazbene elemente kao što su ritam, melodija i dinamika. One se često koriste u dječjim igrama kao način odabira učesnika ili kao dio igre koja uključuje pjevanje i pokret.

Gospodentić (u knjizi „*Glazba, pokret i ples u odgoju i obrazovanju djece rane dobi*“) ističe da brojalice, osim što razvijaju ritmičke sposobnosti, također potiču motoričke vještine i koordinaciju pokreta, što je posebno važno u ranoj dobi. Kroz brojalice, djeca razvijaju i sposobnost slušanja i praćenja ritma, što doprinosi njihovom cjelokupnom glazbenom razvoju.

Prema Nastavnom planu i programu iz 2009. godine, brojalice su integrirane u kurikulum kao osnovni element glazbenog obrazovanja, posebno u nižim razredima osnovne škole. One se koriste kao sredstvo za upoznavanje djece s osnovnim glazbenim pojmovima i razvijanje njihovih ritmičkih sposobnosti.

Vrste brojalice

Brojalice se mogu podijeliti u nekoliko vrsta, svaka sa specifičnim karakteristikama i namjenom:

1. Klasične brojalice

- **Opis:** Ove brojalice se koriste za odabir učesnika u igri. Primjeri uključuju poznate dječje pjesmice poput "En ten tini".
- **Funkcija:** Pomažu djeci u učenju ritma i brojenja, kao i u razvijanju osjećaja za pravilno izmjenjivanje ritmičkih jedinica.

2. Ritmičke brojalice

- **Opis:** Ove brojalice naglašavaju ritam i često se koriste za vježbanje ritmičkih obrazaca.
- **Funkcija:** Pomažu djeci u razvijanju ritmičke preciznosti i koordinacije pokreta s ritmom.

3. Melodičke brojalice ○ **Opis:** Uključuju jednostavne melodije koje djeca

- **Funkcija:** Razvijaju osjećaj za melodiju i intonaciju, pomažući djeci da prepoznaju različite tonove i njihove odnose.

4. **Brojalice uz pokret** ○ **Opis:** Kombiniraju pjevanje s jednostavnim pokretima ili plesom.

Primjeri uključuju igre gdje djeca pjevaju brojalicu dok se kreću u krug ili izvode određene pokrete. ○ **Funkcija:** Potiču razvoj motorike, koordinacije, te integraciju glazbenog i tjelesnog izražavanja.

Detaljan opis funkcija brojlica

1. **Razvoj ritma i koordinacije:** Brojalice pomažu djeci da usklade svoje pokrete s ritmom, što je ključna vještina u glazbenom obrazovanju. Ritmičke brojlice posebno su korisne u razvijanju ritmičke preciznosti.
2. **Povezivanje glazbe i pokreta:** Kombiniranje brojlica s pokretom pomaže djeci da povežu zvuk s fizičkim aktivnostima, što može poboljšati njihovu motoričku koordinaciju i razumijevanje glazbenih struktura.
3. **Socijalna interakcija i timski rad:** Kroz zajedničko pjevanje i izvođenje brojlica, djeca uče kako surađivati s drugima, razvijajući socijalne vještine i osjećaj zajedništva.
4. **Jezične vještine:** Brojalice često uključuju ponavljanje riječi i fraza, što može poboljšati jezične vještine i memoriju kod djece.
5. **Kreativnost i izražavanje:** Kroz improvizaciju i stvaranje vlastitih brojlica, djeca razvijaju kreativnost i sposobnost izražavanja kroz glazbu.

Brojalice su neizostavan dio glazbenog obrazovanja koji kroz igru pomaže djeci da razviju ključne glazbene i motoričke vještine. Njihova primjena u nastavi doprinosi sveobuhvatnom razvoju djece, potičući njihovu kreativnost, socijalnu interakciju i ljubav prema glazbi.

Autorice Jurišić i Sam Palmić (2002) podijelile su brojalice prema načinu izvođenja na:

1. **Govorena brojlica**

- **Opis:** Izvode se na istom tonu od početka do kraja. Ove brojalice potiču intelektualni i glazbeni razvoj djece, a ritmička struktura i bogatstvo riječi ispunjavaju djecu zadovoljstvom.
- **Primjer:** "Išo medo u dućan". Ova brojlica razvija glazbene sposobnosti (pjevanje na istom tonu) i ima veliku odgojnu vrijednost, potičući ljubav, nježnost, ponos i veselje.

2. Pjevana brojlica

- **Opis:** Sastoji se od tonova različite visine, s vrlo jednostavnom melodijom. Pjevane brojalice imaju najmanje dva do četiri različita tona, ali ne čine pjesmu. One igraju važnu ulogu u stjecanju kulture glasa.
- **Primjer:** "Eci, peci, pec". Ova brojlica razvija glazbene sposobnosti kroz jednostavne melodije.

Vrste brojlica prema sadržaju

1. **Konkretne brojalice**
  - **Opis:** Ove brojalice se odnose na konkretne situacije iz svakodnevnog života, prigodne situacije, ili prirodu. Mogu imati izmišljen ili metaforičan sadržaj.
  - **Funkcija:** Imaju didaktičku ulogu u stjecanju higijenskih i zdravih navika, te kulture ponašanja.
  - **Primjer:** Brojlica koja opisuje svakodnevne aktivnosti ili prirodne fenomene.

2. Besmislene brojalice

- **Opis:** Ove brojalice nemaju određeno značenje, već se sastoje od niza slogova ili riječi bez smisla.
- **Funkcija:** Razvijaju govor i kreativnost, te su djeci privlačne jer ih mogu lako smisliti.
- **Primjer:** "En, ten, tini".

3. **Kombinirane brojalice**

- **Opis:** Sastoje se od kombinacije konkretnih i besmislenih brojalica. Često se susreću u pučkom izrazu.
- **Funkcija:** Potiču maštovitost i improvizaciju kod učenika.
- **Primjer:** Brojalice koje kombiniraju realne situacije s besmislenim elementima.

Prema Nastavnom planu i programu iz 2006. godine, te autorima Jurišić i Sam Palmić (2002), postoje i druge vrste brojalica:

1. **Edukativne brojalice** ○ **Opis:** Sadržaj je edukativnog karaktera, poput ponavljanja solmizacije.
2. **Posebne brojalice** ○ **Opis:** Namijenjene su djeci s posebnim potrebama.
3. **Prigodne brojalice**
  - **Opis:** Koriste se za obilježavanje blagdana ili posebnih dana, poput Majčinog dana ili Dana očeva.
4. **Eko brojalice** ○ **Opis:** Imaju ekološki karakter, promovirajući zaštitu planeta Zemlje.
5. **Svirane brojalice**
  - **Opis:** Uključuju instrumentalnu pratnju, često koristeći Orffov instrumentarij.
6. **Plesne brojalice**
  - **Opis:** Uključuju plesni pokret uz pjevanje ili govor.

Primjena brojalica u nastavi

Brojalice mogu biti korisne u različitim glazbenim područjima:

- **Slušanje:** Prvi susret djeteta s brojalicom.
- **Pjevanje:** Govorene ili pjevane brojalice.
- **Sviranje:** Instrumentalna pratnja brojalica na Orffovom instrumentariju.
- **Elementi glazbene kreativnosti:** Učenici osmišljavaju vlastite brojalice i igraju razne igre uz brojalicu.
- **Pokret:** Usklađivanje mjere i ritma brojalice.

Požgaj (1988) navodi nekoliko mogućnosti korištenja brojalica u nastavi, poput razbrojavanja za igre, izvođenja pokreta u taktu brojalice, te kombiniranja različitih pokreta s ritmom brojalice. Brojalice mogu značajno motivirati učenike i pružiti osnovu za složenije glazbene aktivnosti. One se također mogu integrirati u druge nastavne predmete, pružajući širok spektar obrazovnih mogućnosti. Smatram da njihova primjena u nastavi doprinosi sveobuhvatnom razvoju učenika, potičući njihovu kreativnost, socijalnu interakciju i ljubav prema glazbi.

6.2.2. Glazbene igre s pjevanjem

Glazbene igre s pjevanjem igraju značajnu ulogu u glazbenom obrazovanju djece, jer osim što razvijaju glazbene sposobnosti, potiču i socijalnu interakciju, koordinaciju pokreta i opću kreativnost. Prema Šulentić Begić (2014), ove igre imaju velik utjecaj na motivaciju učenika i pomažu u stvaranju opuštenog ozračja u razredu. One su posebno korisne jer učenicima mlađe školske dobi ponekad mirno sjedenje predstavlja problem, pa glazbene igre s pjevanjem mogu olakšati angažiranje i aktiviranje učenika.

Manasteriotti (1990) je glazbene igre s pjevanjem podijelio u nekoliko kategorija:

1. Igre s pjevanjem u krugu (u kolu)

Ove igre se izvode u krugu, pri čemu djeca držeći se za ruke ili stojeći jedno pored drugoga izvode razne pjesme i plesove.

- **Opis:** Djeca formiraju krug i pjevaju pjesme dok se kreću u krugu. Ova vrsta igre omogućava djeci da uče koordinirati pokrete s glazbom te razvijaju osjećaj za zajedništvo i timski rad.
- **Primjer:** „Ringe ringe raja“. Djeca se drže za ruke i kreću se u krugu dok pjevaju pjesmu, a na određenim dijelovima pjesme mijenjaju smjer kretanja ili uvode druge pokrete.

2. Igre u koloni

Ove igre se izvode u koloni, gdje djeca stoje jedno iza drugoga i pjevaju uz kretanje.

- **Opis:** Djeca stoje u koloni i izvode pjesme dok se kreću naprijed, unazad ili prema određenim uputama učitelja. Ova vrsta igre pomaže djeci u razvijanju koordinacije i ritmičkog kretanja.
- **Primjer:** „Ide maca oko tebe“. Djeca stoje u koloni i prate pjevanje učitelja ili vodiča, a pritom izvode različite korake ili pokrete prema ritmu pjesme.

3. Igre slobodnih oblika

Ove igre nemaju striktna pravila o kretanju i obliku, omogućujući djeci veću slobodu u izražavanju.

- **Opis:** Djeca se slobodno kreću po prostoru, pjevaju pjesme i izvode pokrete prema vlastitom osjećaju ili prema zadanim uputama. Ove igre potiču kreativnost i individualno izražavanje.
- **Primjer:** „Zeko i potočić“. Djeca se kreću slobodno po razredu ili dvorištu, pjevaju pjesmu i imitiraju pokrete zeca ili potočića.

4. Igre mješovitih oblika

Ove igre kombiniraju elemente iz prethodnih kategorija, uključujući kretanje u krugu, koloni i slobodnom prostoru.

- **Opis:** Djeca mogu započeti igru u krugu, zatim se premjestiti u kolonu, a na kraju imati slobodno kretanje. Ova vrsta igre omogućava raznovrsnost i dinamičnost, te potiče djecu na brzu prilagodbu i praćenje uputa.
- **Primjer:** „Školica“. Djeca započinju igru u krugu pjevajući pjesmu, zatim se razdvajaju u kolone i na kraju slobodno plešu i kreću se po prostoru, imitirajući različite aktivnosti ili likove iz pjesme.

Prema Šulentić Begić (2014), glazbene igre s pjevanjem ne samo da pomažu djeci u razvijanju glazbenih sposobnosti, već također povećavaju njihovu motivaciju za učenje, poboljšavaju koncentraciju i razvijaju socijalne vještine. Ove igre pružaju priliku za učenje kroz zabavu i igru, čineći glazbeno obrazovanje pristupačnijim i zanimljivijim djeci. Smatram da uvođenje različitih vrsta glazbenih igara s pjevanjem u nastavni plan omogućava učiteljima da prilagode aktivnosti interesima i sposobnostima učenika te da potiču aktivno sudjelovanje svih učenika, bez obzira na njihove prethodne glazbene vještine. Na taj način, glazbene igre s pjevanjem mogu biti moćan alat u razvoju glazbenih i socijalnih kompetencija kod djece.

6.2.3. Glazbene igre s ritmovima/melodijama/tonovima

Glazbene igre s ritmovima, melodijama i tonovima služe za razvoj ritmičkih i melodijskih sposobnosti kod djece. Prema Šulentić Begić (2014), ove igre su ključne za razvijanje osnovnih glazbenih elemenata kod učenika. Igre koje koriste ritam i melodiju omogućuju djeci da steknu osjećaj za vrijeme, prostor i strukturu u glazbi. Manasteriotti (1990) naglašava važnost ovih igara u povezivanju glazbenih elemenata s pokretom i govornim izrazom.

Vrste igara s ritmovima/melodijama/tonovima:

1. **Ritmiziranje govora:** Djeca ponavljaju ritmičke uzorke izgovarajući riječi ili fraze u određenom ritmu. Ove igre pomažu djeci u razvijanju osjećaja za ritam i temporalnu strukturu.

2. **Melodične improvizacije:** Djeca improviziraju melodije koristeći nekoliko osnovnih tonova. Ova aktivnost potiče kreativnost i glazbeno izražavanje.
3. **Ritmičke igre s instrumentima:** Djeca koriste Orffov instrumentarij kako bi pratila ritmičke uzorke ili melodijske linije. Ove igre razvijaju koordinaciju i motoričke vještine.
4. **Ponavljanje melodijskih uzoraka:** Učitelj svira ili pjeva melodijski uzorak, a djeca ga ponavljaju. Ova aktivnost poboljšava slušne sposobnosti i sposobnost pamćenja melodija.

Najčešće glazbene igre s ritmovima, melodijama ili tonovima u nastavi su: Glazbeni kviz, Dan-noć, Ritamski kružić, Glazbeni kviz s pjesmicama (grupni s NA), Glazbeni kviz s pjesmicama (matrice), Glazbeni kviz sa skladbama i slično. Važno je napomenuti da se ova vrsta glazbenih igara može primijeniti i u nastavnom i izvannastavnom radu. Ove igre često se susreću na izvannastavnim glazbenim aktivnostima kao što su sviranje klavira, solfeggio i slično. U nastavi glazbene kulture, ove igre se rijetko primjenjuju, uglavnom zbog nedovoljne osposobljenosti učitelja.

6.2.4. Glazbene igre uz slušanje glazbe

Glazbene igre uz slušanje glazbe razvijaju slušne sposobnosti, kritičko mišljenje i glazbenu percepciju kod djece. Prema Šulentić Begić (2014), ove igre pomažu djeci da se aktivno uključe u slušanje glazbe i da prepoznaju različite glazbene elemente.

Vrste igara uz slušanje glazbe:

1. **Prepoznavanje instrumenata:** Djeca slušaju različite glazbene skladbe i prepoznaju instrumente koji se koriste. Ova igra razvija slušne sposobnosti i znanje o instrumentima.
2. **Glazbene slike:** Djeca slušaju glazbu i crtaju ili slikaju ono što čuju. Ova aktivnost povezuje glazbene i vizualne umjetnosti te potiče kreativnost.

3. **Ples uz glazbu:** Djeca slušaju glazbu i kreću se prema ritmu i melodiji. Ova igra razvija osjećaj za ritam, koordinaciju i izražavanje kroz pokret.
4. **Glazbeni kviz:** Djeca slušaju isječke različitih skladbi i odgovaraju na pitanja o tome što su čula. Ova aktivnost potiče kritičko slušanje i razumijevanje glazbenih elemenata.

Igre koje spadaju u kategoriju glazbenih igara uz slušanje mogu biti raznolike, uključujući Glazbene stolice, Ples s balonima, Ledeni kralj, Dirigent, Orkestar i slično. Uz pjevanje pjesama ili slušanje glazbe, djeca rado prihvaćaju igru, koja može biti vođena od strane učitelja ili se pokreti mogu spontano razvijati kod samih učenika (Požgaj, 1988).

U nastavku slijedi primjer skladbe koja se aktivno sluša s djecom u razrednoj nastavi:

- Camille Saint-Saëns: Slon (allegretto pomposo iz Karnevala životinja)

Učitelj može osmisliti pokrete za ples uz ovu skladbu. Pokreti bi trebali odražavati karakter glazbe, dok bi koraci pratili njezin ritam, poput plesa valcera. Ovakve aktivnosti potiču dječju maštu, kreativnost te ih uče da povežu glazbu s pokretom i izraze emocije kroz tjelesni izričaj.

6.3. Prijedlozi mogućih glazbenih igara

Glazbene igre su ključan dio odgoja i obrazovanja djece, a autorica Gospodentić ističe njihovu važnost u poticanju razvoja dječjeg glazbenog, pokretnog i emocionalnog potencijala. Kroz igru, djeca ne samo da uče o glazbi i pokretu, već i razvijaju socijalne vještine, kreativnost i emocionalnu inteligenciju. Glazbene igre omogućuju djeci da istraže glazbu na interaktivan način, potičući ih da slušaju, interpretiraju i izraze glazbu kroz pokret i igru. Kroz igru s glazbom, djeca mogu razviti osjećaj za ritam, melodiju i dinamiku, te razvijati motoričke vještine i koordinaciju tijela. Igre pružaju zabavu i radost, ali isto tako glazbene igre imaju i brojne druge koristi. One potiču timski rad i

suradnju, jer djeca često sudjeluju u grupnim aktivnostima gdje zajedno stvaraju glazbu i pokrete. Također, igrajući se s glazbom, djeca razvijaju svoju kreativnost i maštu, jer im se pruža prostor za eksperimentiranje i izražavanje. Autorica naglašava da su glazbene igre posebno važne u ranom djetinjstvu jer doprinose cjelovitom razvoju djeteta. Kroz igru s glazbom, djeca razvijaju osjećaj za estetiku, emocionalnu osjetljivost i samopouzdanje. Također, igrajući se s glazbom, djeca stvaraju snažne emocionalne veze s glazbom, što može imati dugoročne pozitivne učinke na njihovu ljubav prema glazbi i umjetnosti uopće.

6.3.1. „Učimo glazbenu abecedu“

Ova igra pomaže djeci da nauče osnove glazbene teorije, uključujući note, ritmove i osnovne glazbene termine. Djeca mogu koristiti kartice s notama i ritmovima te ih postavljati u pravilan redosljed ili ih koristiti za skladanje jednostavnih melodija. Ova igra započinje s postavljanjem kartica s notama, ritmovima i osnovnim glazbenim terminima pred djecu. Učitelj može postaviti različite zadatke, poput slaganja karata u pravilan redosljed ili skladanja jednostavnih melodija ili ritmičkih uzoraka. Djeca mogu koristiti kartice kao alat za učenje i ponavljanje glazbenih pojmova. Na primjer, učitelj može postaviti karticu s notom C, a djeca moraju pronaći karticu s odgovarajućim ritmom ili terminom. Smatram da ova interaktivna igra potiče suradnju, kreativnost i aktivno sudjelovanje djece u procesu učenja.

6.3.2. Glazba s lego kockama

Djeca koriste lego kocke za izradu vizualnih prikaza glazbenih fraza ili ritmičkih uzoraka. Svaka boja kocke može predstavljati različiti ton ili ritmičku vrijednost, što pomaže djeci da vizualiziraju glazbene elemente. Na primjer, crvena kocka može predstavljati visoki ton, dok plava kocka predstavlja niski ton. Djeca mogu koristiti kocke kako bi stvorila svoje glazbene kompozicije ili jednostavno istraživala različite ritmičke uzorke. Smatram

da ova igra potiče kreativnost, prostornu percepciju i eksperimentiranje s glazbom na vizualnoj razini.

6.3.3. Što je mjera, takt, dobe u taktu?

Igra objašnjava osnovne glazbene pojmove kao što su mjera, takt i dobe u taktu. Djeca koriste različite predmete za fizičko predstavljanje tih pojmova, a to im pomaže da ih bolje razumiju i zapamte. Djeca u ovoj igri koriste različite predmete za fizičko predstavljanje osnovnih glazbenih pojmova poput mjere, takta i doba u taktu. Na primjer, učitelj može koristiti kuglice ili štapove kako bi djeci demonstrirao koncept mjere i taktova. Djeca aktivno sudjeluju u postavljanju i manipuliranju predmetima kako bi bolje razumjela strukturu glazbe. Smatram da ova praktična igra omogućuje djeci da nauče osnovne glazbene pojmove na interaktivan način. U ovoj glazbenoj igri primjenjuje se didaktičko načelo „Od poznatog k nepoznatom“.

6.3.4. Nisko pjeva sjenica

Cilj ove igre je potaknuti djecu da razlikuju niske i visoke zvukove, što je ključno za razvoj njihovog sluha i intonacijskih sposobnosti. Sudjelovanje u igri je namijenjeno manjem broju učenika, obično od dva do četiri, što omogućuje veću interakciju i koncentraciju. Djeca će biti potaknuta da svojim pokretima glave odgovore na postavljena pitanja, a također mogu imitirati zvukove životinja koji su navedeni u pitanjima. U ovoj igri, djeca prvo čuju postavljeno pitanje, a zatim koriste svoje sposobnosti promišljanja i oponašanja kako bi dali odgovor. Ova aktivnost ne samo da potiče razvoj njihovog glasa i intonacije, već i razvija njihove glumačke sposobnosti kroz oponašanje zvukova životinja. Smatram da je ova igra vrlo korisna jer potiče razvoj glazbenih i scenskih vještina kod djece, što je istaknuto i u radu autorice Voglar (1989:62).

6.3.5. Napeto traženje

Djeca slušaju različite tonove i melodije te traže određeni ton ili melodijski uzorak među ostalim zvukovima. Pomoću ove igre dijete razvija pažljivo slušanje i sposobnost prepoznavanja glazbenih elemenata. Također smatram da igra potiče pažljivo slušanje i razvija sposobnost prepoznavanja glazbenih elemenata. Učitelj će reproducirati različite tonove i melodije, a djeca će morati prepoznati određeni ton ili melodijski uzorak među ostalim zvukovima. Djeca će biti potaknuta da slušaju aktivno i koncentrirano kako bi uspješno pronašla traženi ton ili melodiju. Ova aktivnost razvija slušni sluh i sposobnost prepoznavanja glazbenih uzoraka.

6.3.6. Računalna glazbena igra: Orašar

Korištenjem računalne igre temeljene na baletu „Orašar“, djeca mogu učiti o različitim glazbenim stilovima, ritmovima i melodijama kroz interaktivne zadatke i aktivnosti. Autori glazbene igre "Orašar" su članovi tima iz Bulaja naklade, hrvatskog izdavača specijaliziranog za interaktivne multimedijalne projekte. Autorica Dobrota i Tomaš (2009) u svojem radu bavile su se računalnom glazbenom igrom Orašar te su opisale značajnu vrijednost ove glazbene igre u radu s djecom. Ova računalna igra temelji se na klasičnom baletu "Orašar" i omogućuje djeci da uče o različitim glazbenim stilovima, ritmovima i melodijama kroz interaktivne zadatke i aktivnosti. Djeca će moći sudjelovati u različitim izazovima koji uključuju prepoznavanje glazbenih elemenata, rješavanje glazbenih zagonetki i stvaranje vlastitih glazbenih kompozicija. Smatram da igra potiče djecu da istraže svijet glazbe na interaktivan i angažiran način.

6.4. Glazbene igre kao uvod u zahtjevnije (izvannastavne) glazbene aktivnosti

Glazbene igre mogu poslužiti kao uvod u složenije glazbene aktivnosti, pružajući osnovna znanja i vještine potrebne za sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima.

Glazbene igre imaju ključnu ulogu u pripremi djece za složenije izvannastavne glazbene aktivnosti, što je istaknuto i u radu autorice Vidulin-Orbanić (2006). Kroz igru, djeca stječu osnovna znanja i vještine koje su im potrebne za sudjelovanje u zahtjevnijim glazbenim aktivnostima. Glazbene igre predstavljaju ne samo zabavu već i temelj za daljnje glazbeno obrazovanje. Na primjer, sudjelovanje u brojalici može razviti osjećaj za ritam i tempo kod djece, što će im kasnije koristiti u sviranju instrumenata ili pjevanju u zboru. Učenje osnovnih glazbenih pojmova kroz igru „*Učimo glazbenu abecedu*“ može djeci olakšati razumijevanje glazbenih struktura i terminologije u kasnijem glazbenom obrazovanju. Glazbene igre također mogu poslužiti kao uvod u izvedbene aktivnosti poput plesa i izvođenja mjuzikla. Kroz igru s lego kockama ili računalne glazbene igre poput „*Orašara*“, djeca se upoznaju s različitim glazbenim stilovima i izražajima, što im može otvoriti put ka sudjelovanju u izvannastavnim aktivnostima kao što su plesne skupine ili kazališne predstave. Možemo zaključiti da glazbene igre ne samo da pružaju zabavu i užitak djeci, već im također pružaju temeljne vještine i znanja potrebna za daljnje glazbeno obrazovanje i aktivnosti.

6.4.1. Brojalica-poticaaj za izvannastavnu glazbenu aktivnosti

Brojalice mogu biti polazište za složenije glazbene aktivnosti. Kroz brojalice djeca razvijaju osjećaj za ritam i tempo, što im pomaže u daljnjem glazbenom obrazovanju. U knjizi „*Brojalice: Snažni glazbeni poticaaj*“ autori Jurišić i Sam Palmić (2002) naglašavaju važnost brojalica u obrazovnom procesu. Oni ističu da brojalice mogu pružiti glazbeni poticaaj u različitim oblicima i sadržajima, te da se mogu koristiti ne samo u glazbenim aktivnostima, već i u drugim nastavnim predmetima poput prirode i društva, te tjelesne i zdravstvene kulture. Za mlađu djecu, važno je ponuditi raznolike i maštovite brojalice koje će ih potaknuti na kreativnost. Brojalice tada postaju inicijatori i nositelji ideja za različite aktivnosti. Upoznavanjem s različitim vrstama brojalica, može se organizirati izvannastavna glazbena aktivnost pod nazivom „*Brojalice*“, gdje će se provoditi raznolike glazbeno-stvaralačke aktivnosti.

Brojalice također imaju sposobnost potaknuti djecu na različite vrste aktivnosti. Na primjer, ritam brojalice može biti povezan s pokretom u okviru tjelesne i zdravstvene

kulture. Sadržaj brojalice može poslužiti kao uvod u aktivnosti dramskog stvaranja, literarnog izražavanja, lutkarstva i slično. Također, brojalice mogu potaknuti likovno izražavanje, gdje će djeca svoju glazbenu maštu prenijeti na papir. Kada se brojalice koriste u izvannastavnim glazbenim aktivnostima, njihova uloga treba biti jednostavna i direktna. One trebaju biti integrirani dio aktivnosti, služeći kao priprema ili uvod u glavnu aktivnost. Na taj način, brojalice postaju učinkovito sredstvo za poticanje različitih oblika kreativnog izražavanja i učenja kod djece.

6.4.2. Zbor

Sudjelovanje u zboru zahtijeva razvijene vokalne sposobnosti i osjećaj za harmoniju. Glazbene igre s pjevanjem mogu pripremiti djecu za rad u zboru razvijanjem njihove intonacije i ritma. Na početku izvannastavne glazbene aktivnosti, učitelj-voditelj može s učenicima provoditi intonacijske vježbe, koje su korisne za procjenu njihovih glazbenih sposobnosti i mogućnosti (Šulentić Begić, 2010, prema Stipišić, 2006). Ove vježbe često se nazivaju i zbarskim probama. Prema Šulentić Begić (2010), zbarske probe s učenicima započinju vježbama upjevavanja, koje služe za pripremu glasa. Nakon toga slijedi učenje i rad na novim pjesmama. Ove probe su ključne jer omogućuju učitelju da bolje razumije glazbene talente i kapacitete učenika. Intonacijske vježbe, poznate kao zbarske probe, uključuju niz aktivnosti koje pomažu učenicima da poboljšaju svoju vokalnu tehniku i glazbeni sluh. Kroz ove vježbe, učenici se upoznaju s osnovama pjevanja, što uključuje pravilnu intonaciju, ritam i artikulaciju. Učitelj-voditelj koristi ove vježbe kako bi procijenio i razvijao glazbene sposobnosti učenika, te kako bi ih pripremio za složenije glazbene zadatke. Osim toga, intonacijske vježbe imaju važnu ulogu u izgradnji discipline i timskog duha među učenicima. One zahtijevaju koncentraciju, pažljivo slušanje i koordinaciju s drugim članovima skupine, što dodatno potiče razvoj njihovih socijalnih i komunikacijskih vještina. Uvrštavanjem ovih vježbi u izvannastavne glazbene aktivnosti, učitelj-voditelj može osigurati da svaki učenik dobije priliku da razvije svoje glazbene talente i uživa u procesu učenja glazbe na kreativan i strukturiran način.

6.4.3. Ritmika i ples

Kombiniranje glazbenih igara s ritmom i plesom može poslužiti kao temelj za složenije plesne i ritmičke aktivnosti, razvijajući osjećaj za koordinaciju i izražavanje kroz pokret. U radu s učenicima unutar izvannastavnih aktivnosti, učitelj može koristiti razne vrste igara poput igara uz pjevanje, igara za razvoj kreativnosti, igara uz slušanje glazbe i brojalica. Ove igre se mogu primjenjivati na različite načine, ovisno o ciljevima koje učitelj želi postići i vještinama koje želi razvijati kod učenika. Korištenjem igara potiču se kreativne sposobnosti svakog učenika, dok učitelj istovremeno dobiva uvid u njihove individualne vještine. Glazbene igre pomažu učenicima da se opuste, slobodnije izraze i aktivno sudjeluju u aktivnostima. Od početka školske godine, učitelj bi trebao uključiti glazbene igre u nastavu ritmike i plesa. Time se osigurava bolja međusobna povezanost učenika, što doprinosi kvaliteti njihovog sudjelovanja u aktivnostima. Igre smanjuju tremu, razbijaju monotoniju i potiču zajedničko oblikovanje koreografija. Na početku školske godine, kada se učenici tek upoznaju, preporučljivo je odabrati pjesmu za rad. Nakon toga slijedi osmišljavanje kreativnih pokreta. Kako bi potaknuo kreativnost, učitelj može koristiti igre poput „*Dogovorenog scenarija*“, gdje svaki učenik ima priliku osmisliti i predstaviti svoj pokret pred grupom. Zajednički se biraju najskladniji pokreti za koreografiju. Za učenike koji žele sudjelovati, ali nisu vješti u plesu, mogu se koristiti glazbene igre uz slušanje, kao što su igre uz slušanje skladbe ili pjesme, gdje se slobodno kreću uz glazbu. Igre poput „*Plesa s balonima*“, gdje učenici u paru drže balon, također mogu biti korisne. Učitelji mogu uključiti igre uz pjevanje za učenike s manje razvijenim glazbenim sluhom, što je važna predispozicija za skladan ples. Učitelj može osmisliti i nove igre koje odgovaraju specifičnim potrebama njegove grupe učenika. Na primjer, igre koje kombiniraju elemente drame, likovnog izražavanja i glazbe mogu dodatno obogatiti iskustvo učenja. Također, timske igre koje zahtijevaju suradnju i koordinaciju mogu pomoći u izgradnji socijalnih vještina i timskog duha među učenicima. Na taj način, kroz raznolike i kreativne igre, učitelji mogu stvoriti stimulativno i podržavajuće okruženje koje potiče cjelokupni razvoj učenika.

6.4.4. Sviranje (melodika, sintisajzer)

Glazbene igre koje uključuju sviranje na Orffovim instrumentima mogu biti uvod u sviranje na melodici ili sintisajzeru. Ove igre pomažu djeci da steknu osnovne vještine sviranja i razumijevanje glazbenih struktura. Igre s ritmovima, melodijama i tonovima imaju široku primjenu u slobodnim glazbenim aktivnostima. Korištenjem ovih igara, učenicima se olakšava proces upoznavanja s glazbenim pismom. Iako se prema Nastavnom planu i programu glazbeno opismenjavanje uvodi tek u četvrtom razredu, korisno je da učenici već ranije steknu osnovno razumijevanje glazbenih pojmova i teorije. U većini škola rijetko se provode izvannastavne aktivnosti sviranja. Mnoge obitelji si ne mogu priuštiti glazbene škole, koje su često skupe. Stoga bi škole trebale omogućiti sudjelovanje u ovim aktivnostima učenicima koji pokazuju glazbene talente. Na početku školske godine, učenici mogu biti upoznati s osnovama glazbenog pisma kroz glazbene igre poput "*Učimo glazbenu abecedu*", "*Što je mjera, takt, dobe u taktu?*" i slične. Nakon što učenici usvoje osnovne glazbene pojmove, abecedu i notni zapis, učitelj može koristiti igre s ritmovima za dodatno usavršavanje ritmičkih sposobnosti. Primjeri takvih igara uključuju "*Ritamski kružić*" i "*Ritamska igra jeke*". Za poboljšanje koordinacije lijeve i desne ruke mogu se koristiti igre s melodijama, kao što su "*Dannoć*" (sviranje visokih i dubokih tonova) i "*Visina tona*" (u kojoj učenici rukama oponašaju solmizaciju). Primjena ovih glazbenih igara je izuzetno važna jer obogaćuje glazbeni svijet učenika i razvija njihove glazbene sposobnosti. Učenje glazbene abecede, solmizacije i notnog zapisa ne bi se trebalo svoditi na monotono zapisivanje nota i notnih vrijednosti na ploči, već na upoznavanje kroz igru. Učenje kroz igru je najkvalitetniji način usvajanja teškog gradiva.

6.4.5. Mjuzikl

Glazbene igre koje uključuju pjevanje, ples i glumu mogu biti uvod u rad na mjuziklu. Ove aktivnosti razvijaju raznolike glazbene i izvedbene vještine potrebne za sudjelovanje u mjuziklu. Prema autorici Voglar (1989), jedan od najmotivnijih oblika glazbenih igara je glazbena dramatizacija ili mjuzikl. Mjuzikl značajno doprinosi razvoju izražajnog

govora, pjevanja, te usklađenih pokreta uz glazbu. Njegova uloga je raznolika, a povezuje se i s drugim izvannastavnim aktivnostima. Priprema mjuzikla traje dulje vrijeme, što omogućuje učiteljima da koriste raznovrsne glazbene igre kako bi poboljšali sposobnosti učenika. Tijekom pripreme mjuzikla, učitelji mogu koristiti igre za razvijanje glazbenih, dramskih, literarnih i sportskih vještina učenika. Na primjer, za vježbanje izražajnog govora mogu se koristiti dramske igre koje pomažu učenicima da se oslobode i bolje interpretiraju tekst. Igre s pjevanjem mogu pomoći u uvježbavanju glazbenih dijelova, dok ritmičke igre mogu poboljšati koordinaciju pokreta. Sudjelovanje u mjuziklu omogućava učenicima da istraže i razviju svoje talente na raznim poljima. Učenici s glazbenim talentom mogu raditi na pjevanju i sviranju, dok oni s dramskim talentom mogu vježbati glumu i scensku interpretaciju. Literarno nadareni učenici mogu sudjelovati u pisanju dijaloga i pjesama, a sportski talentirani mogu doprinijeti koreografiji i fizičkoj izvedbi. Kroz ove aktivnosti, učenici ne samo da razvijaju svoje vještine već i grade samopouzdanje, timski duh i osjećaj zajedništva. Isto tako, priprema i izvedba mjuzikla može uključivati i tehničke aspekte, poput scenografije, kostimografije i rasvjete, čime se pruža prilika učenicima da se uključe u raznolike aspekte kazališne produkcije. Ovakav sveobuhvatni pristup omogućava učenicima da steknu širok spektar vještina i iskustava, obogaćujući njihovo obrazovanje i osobni razvoj. Uz kontinuiranu primjenu glazbenih igara i raznovrsnih aktivnosti, učitelji mogu osigurati da svi učenici, bez obzira na njihove talente, pronađu svoje mjesto i doprinos u zajedničkom stvaranju. To stvara ugodno razredno okruženje gdje se cijeni svaki oblik kreativnosti i individualnosti.

6.4.6. Skladateljske družine

Kroz igre koje potiču improvizaciju i stvaranje vlastitih melodija, djeca se mogu pripremiti za sudjelovanje u skladateljskim družinama. Ove igre razvijaju kreativnost i sposobnost glazbenog izražavanja. Uz aktivnosti pjevanja i slušanja glazbe, učenicima treba omogućiti i priliku za stvaranje i skladanje vlastitih glazbenih djela. Osnivanjem skladateljskih družina u školama, učitelji mogu poticati kreativnost i glazbene sposobnosti svojih učenika. Prema Tomerlinu (1969), uspjesi na području dječjeg glazbenog stvaralaštva mogu se postići jedino ako su zadaci prilagođeni sposobnostima i

iskustvu učenika. Ključno je da učenici stvaralačke aktivnosti doživljavaju kao veselu igru s glazbom, s ciljem stvaranja nove melodije. Ovo uključuje vođenje učenika kroz proces skladanja, od početnih ideja do konačnog djela, uz stalnu podršku i motivaciju. U skladateljskim društinama, učenici bi imali priliku istraživati različite glazbene stilove i tehnike skladanja. Učitelji bi im mogli pružiti osnovna znanja o glazbenoj teoriji, notnom zapisu, ritmu i harmoniji, te ih poticati da eksperimentiraju s različitim instrumentima i zvukovima. Svrha ovih aktivnosti nije samo razvijanje tehničkih vještina, već i poticanje mašte i izražavanja kroz glazbu. Kreativni proces u skladateljskim društinama mogao bi započeti jednostavnim vježbama, poput stvaranja kratkih melodija ili ritmičkih fraza. Postupno bi se prelazilo na složenije zadatke, kao što je skladanje pjesama ili instrumentalnih skladbi. Tijekom ovog procesa, učenici bi surađivali, dijelili ideje i zajednički radili na razvoju svojih djela. Smatram da bi bilo odlično za učenike kada bi imali priliku prezentirati svoja djela pred vršnjacima i nastavnicima, što bi dodatno potaknulo njihovo samopouzdanje i osjećaj postignuća. Prezentacije bi mogle biti u obliku školskih koncerata, radionica ili glazbenih večeri, gdje bi učenici mogli izvoditi svoja djela i dobiti povratne informacije. Tomerlin (1969) naglašava važnost radosnog pristupa stvaralačkim aktivnostima, što je ključno za poticanje ljubavi prema glazbi i kreativnosti kod učenika. Skladateljske družine pružaju učenicima sigurno i podržavajuće okruženje za istraživanje svojih glazbenih ideja i razvoj skladateljskih vještina, te ih potiču da razviju svoje glazbene talente na zabavan i angažirajući način.

6.5. Uloga učitelja u provođenju glazbenih igara

Učitelji igraju ključnu ulogu u organizaciji i provođenju glazbenih igara. Njihove kompetencije i pristup značajno utječu na uspjeh ovih aktivnosti. Prema Vidulin-Orbanić (2007), uspješan rad u izvannastavnom i nastavnom radu ovisi o prisutnosti pravog učitelja. Definira pravog učitelja kao osobu koja posjeduje sklonosti prema određenoj aktivnosti, motivaciju i istinsku ljubav prema svom poslu. Takav učitelj nije samo stručan, već i samouvjeren, što su ključne osobine koje treba razvijati kod učenika u odgojno-obrazovnom procesu. Spominje i važnost osjećaja vlastite kompetencije i vrijednosti kod učitelja, što direktno utječe na kvalitetu njihovog rada s učenicima.

Prema Horvat (2010), za uspješnu primjenu glazbenih aktivnosti u nastavi, osim stručnosti, učitelji trebaju posjedovati i glazbene predispozicije, koje nažalost mnogi učitelji ne posjeduju. Bitna je i osviještenost o važnosti glazbenog obrazovanja te duboko znanje o metodama poučavanja glazbe. Učitelji koji su svjesni važnosti glazbenog obrazovanja često se ističu svojom predanošću i sposobnošću prilagođavanja nastavnog gradiva prema potrebama svojih učenika. Ključni faktori za uspješnu integraciju glazbenih aktivnosti u nastavu su kombinacija stručnosti, ljubavi prema glazbi i sposobnost prilagođavanja nastavnog procesa. Učitelji koji posjeduju ove karakteristike imaju potencijal transformirati glazbenu nastavu u inspirativno i obogaćujuće iskustvo za svoje učenike.

6.5.1. Kompetencije učitelja za poučavanje glazbenih igara

Učitelji trebaju imati razvijene glazbene i pedagoške vještine kako bi učinkovito provodili glazbene igre. Prema Šulentić Begić (2014), učitelji trebaju razumjeti glazbene elemente, imati sposobnost motiviranja učenika i prilagođavanja aktivnosti njihovim potrebama. Kompetencije uključuju:

- **Glazbene vještine:** Sposobnost sviranja, pjevanja i razumijevanja glazbenih struktura.
- **Pedagoške vještine:** Sposobnost planiranja i vođenja aktivnosti, te prilagođavanja pristupa različitim učenicima.
- **Komunikacijske vještine:** Jasno prenošenje uputa i poticanje pozitivne komunikacije među učenicima.
- **Kreativnost:** Sposobnost osmišljavanja novih i zanimljivih glazbenih igara koje angažiraju i motiviraju djecu.

Za uspješno izvođenje nastave glazbene kulture i glazbenih aktivnosti u osnovnom obrazovanju, učitelj treba steći različite kompetencije koje obuhvaćaju pjevanje, sviranje, izvođenje glazbenih igara te aktivno slušanje glazbe. Prema Šulentić Begić,

Dobrota i Reić Ercegovac (2011), ove kompetencije su ključne za kvalitetnu provedbu glazbenog obrazovanja u ranom školskom uzrastu. Pjevanje je osnovna vještina koja omogućuje učitelju da uspješno vodi učenike u vokalnim aktivnostima, razvija njihov glasovni aparat te potiče njihov glazbeni sluh. Sviranje, bilo na instrumentu ili koristeći glazbene didaktičke materijale, omogućuje učitelju da demonstrira glazbene koncepte i tehnike učenicima na praktičan način. Izvođenje glazbenih igara predstavlja interaktivni pristup nastavi koji potiče učenike na aktivno sudjelovanje i učenje kroz igru. Ove igre ne samo da razvijaju glazbene sposobnosti učenika već i potiču timski rad i socijalizaciju. Aktivno slušanje glazbe, kako ističu spomenuti autori, nije samo pasivno slušanje melodija već proces aktivnog promatranja i analize glazbenih elemenata poput ritma, melodije, harmonije i dinamike. Smatram da to omogućuje učenicima da dublje razumiju glazbu koju slušaju te razvijaju kritičko slušanje. Stjecanje ovih kompetencija omogućuje učitelju da učinkovito planira i izvodi nastavu glazbene kulture koja je poticajna, edukativna i inspirativna za sve učenike.

7. GLAZBENE AKTIVNOSTI I IGRE U NEGLAZBENIM PREDMETIMA

7.1. Korelacija glazbenih aktivnosti i glazbenih igara s neglazbenim predmetima

Integracija glazbenih aktivnosti u nastavu neglazbenih predmeta predstavlja inovativan i učinkovit pristup obrazovanju u osnovnim školama. Iako se glazba tradicionalno smatra zasebnim predmetom, sve više istraživanja ukazuje na to da njeno uključivanje u širi nastavni plan može imati brojne pozitivne učinke na razvoj djece. Glazba nije samo umjetnički izraz, već i snažan alat za poboljšanje kognitivnih, emocionalnih i socijalnih vještina učenika. Razvoj suvremenih pedagoških metoda sve češće obuhvaća interdisciplinarnu pristupe koji nastoje integrirati različite oblasti znanja. Glazba, sa

svojom pristupačnošću, pruža idealnu osnovu za takvu integraciju. Kroz razne oblike glazbenih aktivnosti, poput pjevanja, sviranja, slušanja glazbe i glazbenih igara, učenici mogu razvijati ne samo svoje glazbene vještine, već i unaprijediti svoje sposobnosti u drugim predmetima poput matematike, jezika, povijesti i prirodnih znanosti.

Slušanje glazbe

- Upotreba u razredu: Glazba se može koristiti kao pozadina za vrijeme izlaganja, oluju ideja, kreativno rješavanje problema, opuštanje, slavlje, i kao poziv za rad.
- Prednosti: Pomaže u opuštanju, povećava koncentraciju i motivaciju, čini nastavu zanimljivijom i ugodnijom za učenike i nastavnike.

Pjevanje pjesama i brojalice

- Razvoj ritamskih i govornih sposobnosti: Brojalice pomažu u razvoju govora, ritma, obogaćivanju rječnika i intelektualnom razvoju djece.
- Pokret uz pjevanje: Izvođenje brojalice praćeno pokretom (pljeskanje, pucketanje prstima, koraćanje) pozitivno utječe na emocionalnu opuštenost i razvoj govornih zona u mozgu.

Glazbene igre

- Razvoj pamćenja: Igre pljeskanja i ritamski obrasci pomažu u razvoju pamćenja i koncentracije.
- Plesanje: Uključivanje plesova različitih razdoblja u nastavu povijesti, zemljopisa i društvenih znanosti.

Integracija u različite predmete

- Hrvatski jezik: Upotreba glazbe kao zvučne kulise tijekom igrokaza, predstavljanje glazbala uz odgovarajuću glazbu.

- Povijest i zemljopis: Slušanje pjesama iz različitih povijesnih razdoblja i zemalja, analiza tekstova pjesama vezanih za povijesne događaje.
- Matematika: Korištenje pjesama za brojanje slogova, proučavanje notnih vrijednosti za razumijevanje koncepta podjele.
- Tjelesna i zdravstvena kultura: Plesne strukture kao uvodni, glavni ili završni dio sata tjelesne kulture, kao i za odmor tijekom malih stanki te na priredbama.

Uvođenje glazbenih aktivnosti u nastavu neglazbenih predmeta može značajno obogatiti obrazovni proces u osnovnoj školi. Analizom relevantne literature i istraživanja, evidentno je da glazba ima višestruke pozitivne učinke na cjelokupni razvoj djece, uključujući intelektualne, emocionalne i socijalne aspekte. Učitelji primarnog obrazovanja mogu koristiti glazbene aktivnosti kao sredstvo za povećanje koncentracije i motivacije učenika. Glazba može pomoći učenicima da bolje usredotoče svoju pažnju, smanji stres i stvori motivirajuće okruženje za učenje. Lazar (2004.) ističe da glazba može pomoći u poboljšanju čitanja, pravopisa, pisanja, povijesti, zemljopisa i matematike kroz različite praktične metode. Integriranjem glazbe u nastavni rad, učitelji mogu stvoriti dinamičniji i zanimljiviji obrazovni proces, što je posebno važno u razredu gdje tradicionalni modeli nastave mogu izgubiti pažnju učenika.

Različita istraživanja pokazala su da glazba može pozitivno utjecati na razvoj intelektualnih sposobnosti poput zaključivanja, analiziranja, pamćenja i apstrakcije. Ho i suradnici (2003.) pokazali su da sviranje glazbenih instrumenata može poboljšati verbalno pamćenje djece, dok Stein (2008.) naglašava da glazba i pokret razvijaju slušne sposobnosti, motoriku, jezične vještine i sposobnost rješavanja problema. Aktivnosti poput pjevanja, sviranja i plesanja doprinose boljoj koordinaciji i preciznosti, što je posebno važno za cjelokupni razvoj djece. Glazba ima značajan utjecaj na emocionalnu stabilnost i socijalne kompetencije učenika. Altenmüller (2002.) naglašava da glazba poboljšava sposobnost koncentracije i socijalne interakcije među djecom. Pjevanje pjesama, glazbene igre i plesanje omogućuju učenicima da razviju empatiju, komunikacijske vještine i sposobnost suradnje.

Brewer (2008.) također ističe da glazba može smanjiti stres, poboljšati memoriju i potaknuti kreativnost, čime se stvara pozitivno i podržavajuće okruženje za učenje. Korelacija glazbenih aktivnosti s neglazbenim predmetima može se postići na različite načine. Jensen (2003.) i Lazar (2004.) daju primjere kako glazba može biti uključena u nastavu povijesti, zemljopisa, matematike i jezika. Pjevanje pjesama i izgovaranje brojalica mogu obogatiti vokabular i ritamske sposobnosti učenika, dok slušanje glazbe može pomoći u razumijevanju kulturnih i povijesnih konteksta. Milenković i Dragojević (2009.) ističu važnost brojalica za razvoj govora i ritma kod male djece, što dodatno naglašava interdisciplinarnu vrijednost glazbe u obrazovanju. Smatram da uvođenje glazbenih aktivnosti u neglazbene predmete ne samo da obogaćuje nastavni proces, već i doprinosi cjelokupnom razvoju učenika. Kroz integraciju glazbe, učitelji mogu stvoriti dinamičnije, motivirajuće i podržavajuće okruženje za učenje, što rezultira boljim akademskim postignućima i razvojem ključnih životnih vještina. Glazbene aktivnosti pomažu u razvoju intelektualnih, emocionalnih i socijalnih sposobnosti učenika, čime se značajno doprinosi njihovom holističkom razvoju i pripremi za buduće izazove.

7.2. Primjeri korelacije glazbenih aktivnosti i glazbenih igara i njihova svrha

Integracija glazbenih aktivnosti i igara u nastavni proces neglazbenih predmeta može značajno doprinijeti cjelovitom razvoju učenika. Prema Šulentić Begić i Špoljarić (2011, prema Lazar, 2004), glazba može djelovati kao moćan alat za poticanje motivacije, koncentracije, kreativnosti i suradnje među učenicima. Kroz specifične primjere korelacije glazbenih aktivnosti i igara, možemo bolje razumjeti njihovu svrhu i učinke na obrazovanje.

Glazbene aktivnosti u matematici

Korištenje ritmičkih obrazaca može pomoći učenicima u razumijevanju osnovnih matematičkih koncepta poput brojeva, zbrajanja i oduzimanja. Na primjer, kroz igru s

bubnjevima, učenici mogu vježbati brojenje taktova, što im pomaže u razumijevanju brojevnih nizova. Također, pjevanje pjesama koje uključuju brojeve može pomoći djeci da lakše usvoje matematičke pojmove. Šulentić Begić i Špoljarić (2011, prema Lazar, 2004) ističu kako takve aktivnosti ne samo da olakšavaju učenje matematike, već i povećavaju uživanje u učenju kroz integraciju glazbe.

Glazbene igre u nastavi jezika

Glazbene igre kao što su pjesme, rime i ritmičko skandiranje mogu značajno doprinijeti razvoju jezičnih vještina kod učenika. Pjevanje pjesama na stranom jeziku, primjerice, može pomoći u proširenju vokabulara i poboljšanju izgovora. Kroz ponavljanje i ritmičko skandiranje, učenici bolje pamte nove riječi i fraze. Šulentić Begić i Špoljarić (2011, prema Lazar, 2004) naglašavaju kako glazbene igre potiču fonološku svijest i jezične vještine, što je ključno za rano učenje jezika.

Glazbene aktivnosti u prirodoslovnim predmetima

Kroz glazbene aktivnosti, učenici mogu lakše razumjeti i zapamtiti složene znanstvene pojmove. Na primjer, pjesme koje opisuju fotosintezu ili životni ciklus biljaka mogu pomoći učenicima da lakše usvoje te koncepte. Korištenje melodija i ritma kao alata za memoriranje znanstvenih činjenica pokazalo se vrlo učinkovitim, kako ističu Šulentić Begić i Špoljarić (2011, prema Lazar, 2004). Takve aktivnosti potiču učenike na aktivno sudjelovanje i čine proces učenja zabavnijim i dinamičnijim.

Razvijanje socijalnih vještina kroz glazbene igre

Glazbene igre često zahtijevaju suradnju i timski rad, čime se potiče razvoj socijalnih vještina. Kroz grupno muziciranje ili zajedničko pjevanje, učenici uče kako komunicirati, surađivati i poštovati jedni druge. Šulentić Begić i Špoljarić (2011, prema Lazar, 2004)

ističu da glazbene aktivnosti pomažu u izgradnji pozitivne atmosfere u učionici i jačanju zajedništva među učenicima.

Korelacija glazbenih aktivnosti i igara s neglazbenim predmetima u osnovnoj školi ima višestruke koristi za učenike. Osim što olakšava usvajanje obrazovnih sadržaja, glazba potiče razvoj kognitivnih, emocionalnih i socijalnih vještina. Primjena glazbenih metoda u nastavi omogućuje učiteljima da obogate svoj pedagoški pristup i stvore stimulativno okruženje za učenje. Kako ističu Šulentić Begić i Špoljarić (2011, prema Lazar, 2004), integracija glazbenih aktivnosti može značajno unaprijediti kvalitetu obrazovanja i doprinosti cjelokupnom razvoju djece.

8. GLAZBENE IGRE KAO TERAPIJSKO SREDSTVO

8.1. Glazbene igre u radu s djecom s teškoćama u razvoju

Rad s djecom s teškoćama u razvoju zahtijeva prilagođene pristupe koji uzimaju u obzir njihove specifične potrebe i potencijale. Korištenje igara u tom procesu pokazalo se izuzetno učinkovitim za poticanje razvoja različitih vještina kod djece. Prema Bratuši (2009) i autorici Svalini (2009), igre nisu samo sredstvo zabave već i ključan alat za terapijski rad, obrazovanje i socijalizaciju djece s teškoćama u razvoju. Bratuša (2009) ističe kako igre igraju ključnu ulogu u terapijskoj praksi jer omogućuju djeci da na zabavan i opušten način sudjeluju u aktivnostima koje im pomažu u razvoju motorike, kognitivnih sposobnosti i socijalnih vještina. Kroz strukturirane igre, terapeuti mogu raditi na specifičnim ciljevima, poput poboljšanja fine motorike kroz slaganje blokova ili

poticanja govorno-jezičnih vještina kroz igre riječima. Prema Svalini (2009), obrazovne igre su posebno dizajnirane da djeci s teškoćama u razvoju pruže priliku za učenje kroz igru. Te igre često uključuju vizualne i taktilne elemente koji olakšavaju razumijevanje apstraktnih pojmova. Na primjer, korištenje slikovnih kartica može pomoći djeci s autizmom da prepoznaju i imenuju različite predmete, dok igre s brojevima mogu olakšati usvajanje osnovnih matematičkih pojmova djeci s disleksijom. Bratuša (2009) naglašava kako igre pružaju siguran prostor za djecu da vježbaju socijalne interakcije i razvijaju empatične odnose s vršnjacima. Kroz grupne igre, djeca uče dijeliti, surađivati i rješavati sukobe, što je ključno za njihov socijalni razvoj. Igre koje uključuju timski rad mogu značajno doprinijeti osjećaju pripadnosti i samopouzdanju djece s teškoćama u razvoju. Svalina (2009) ističe važnost prilagodbe igara kako bi odgovarale specifičnim potrebama svakog djeteta. Individualizirani pristup omogućuje da igre budu dovoljno izazovne da potiču razvoj, ali i dovoljno jednostavne da djeca ne budu frustrirana ili obeshrabrena. Korištenjem personaliziranih igara, terapeuti i edukatori mogu učinkovito raditi na jačanju slabih točaka i unapređenju jakih strana svakog djeteta.

Smatram kako su igre su neizostavan alat u radu s djecom s teškoćama u razvoju. One omogućuju integraciju terapijskih, obrazovnih i socijalizacijskih ciljeva na način koji je prilagođen i ugodan za djecu. Prema Bratuši (2009) i autorici Svalini (2009), korištenje igara može značajno unaprijediti kvalitetu života djece s teškoćama u razvoju, potičući njihov cjelokupni razvoj i olakšavajući im integraciju u društvo. Kroz pažljivo osmišljene i prilagođene igre, djeca stječu nove vještine, jačaju samopouzdanje i razvijaju pozitivne socijalne odnose, što je od iznimne važnosti za njihov rast i napredak.

8.1.1. Prijedlozi glazbenih igara u radu s djecom s teškoćama u razvoju

Glazbene igre predstavljaju učinkovit i zabavan način za poticanje različitih aspekata razvoja djece s teškoćama. Prema autorici Gomjerac (2013), glazba može značajno doprinijeti razvoju djece pružajući im priliku za izražavanje, učenje i socijalizaciju na kreativan i stimulativan način. U nastavku su navedeni prijedlozi nekoliko glazbenih igara koje se mogu koristiti u radu s djecom s teškoćama u razvoju.

1. Igra "Glazbene stolice"

Ova igra može se prilagoditi za rad s djecom s teškoćama. Stolice se postavljaju u krug, a djeca hodaju oko njih dok glazba svira. Kada glazba stane, djeca trebaju sjesti. Igra razvija motoričke vještine, sposobnost slušanja i koncentraciju. Važno je koristiti glazbu koja je prilagođena interesima i potrebama djece, a tempo glazbe može se mijenjati kako bi se igra učinila zahtjevnijom ili lakšom.

2. Igra "Imitiraj ritam"

Djeca sjede u krugu, a voditelj igre svira jednostavan ritam na udaraljka ili pljeskanjem ruku. Djeca zatim trebaju imitirati taj ritam. Ova igra potiče razvoj slušne percepcije, ritmičkog osjećaja i motoričke koordinacije. Prema Gomjerac (2013), igranje ove igre može pomoći djeci da razviju sposobnost praćenja uputa i koncentracije.

3. Igra "Glazbene boje"

U ovoj igri, različite boje su povezane s različitim glazbenim tonovima ili instrumentima. Kada se određena boja pokaže, djeca trebaju prepoznati povezani ton ili instrument i pokušati ga reproducirati koristeći jednostavne udaraljke ili glas. Ova igra razvija sposobnost povezivanja zvukova i vizualnih podražaja, kao i poticanje kreativnosti i slušne diskriminacije.

4. Igra "Pjevamo zajedno"

Voditelj igre odabire jednostavnu dječju pjesmu koju djeca mogu zajedno pjevati. Pjevanje može biti praćeno jednostavnim pokretima ili plesom. Ova aktivnost potiče govorno-jezične vještine, razvija osjećaj za ritam i melodiju te potiče socijalnu interakciju. Prema Gomjerac (2013), zajedničko pjevanje također može pomoći djeci da se izraze i izgrade samopouzdanje.

5. Igra "Zvukovi prirode"

Djeca slušaju zvukove iz prirode (poput cvrčanja ptica, šuma vjetra, zvuka kiše) i pokušavaju ih imitirati koristeći različite glazbene instrumente ili vlastite glasove. Ova

igra razvija slušnu percepciju, kreativnost i sposobnost oponašanja zvukova. Također može biti smirujuća i pomoći djeci da se opuste.

Glazbene igre predstavljaju vrijedan alat u radu s djecom s teškoćama u razvoju. One potiču razvoj motoričkih, kognitivnih i socijalnih vještina na način koji je djeci zanimljiv i pristupačan. Prema autorici Gomjerac (2013), prilagođavanje ovih igara specifičnim potrebama djece može značajno unaprijediti njihove sposobnosti i samopouzdanje, pružajući im priliku za učenje kroz igru i glazbu. Kroz ovakve aktivnosti, djeca s teškoćama mogu doživjeti radost glazbenog izražavanja i interakcije, što pozitivno utječe na njihov ukupni razvoj.

8.2. Glazbene igre u radu s darovitim učenicima

Glazbene igre su od velike važnosti u radu s darovitim učenicima, jer omogućuju istraživanje i razvijanje njihovih izvanrednih glazbenih sposobnosti. Pojmovi poput glazbene darovitosti, muzikalnosti, glazbenog talenta i glazbenih sposobnosti označavaju uspješno izvođenje, opažanje i stvaranje glazbe. Glazbena darovitost je složen pojam koji se javlja u različitim stupnjevima i kvalitetama, a prepoznaje se najranije među svim oblicima darovitosti (Šimunović, 2013). Prema Svalini i Matijeviću (2011), daroviti učenici pokazuju iznimne sposobnosti u glazbenom području te je važno pružiti im prilike za dodatno usavršavanje i izazove koji će im omogućiti da svoje talente razviju na maksimalan način. U nastavku su navedeni prijedlozi nekoliko glazbenih igara koje se mogu koristiti u radu s darovitim učenicima.

1. Igra "Kompozitor za jedan dan"

U ovoj igri, učenici se podijele u male skupine i svaka skupina dobiva zadatak da komponira kratku glazbenu skladbu koristeći zadane instrumente i glazbene elemente.

Učenici zatim izvode svoje kompozicije pred ostatkom razreda. Ova igra potiče kreativnost, timski rad i razumijevanje glazbene strukture i harmonije.

2. Igra "Glazbena improvizacija"

Učenici sjede u krugu i jedan po jedan dobivaju priliku improvizirati na zadanom instrumentu ili glazbenoj temi. Ova igra razvija improvizacijske vještine, sluha i sposobnost prilagodbe različitim glazbenim stilovima. Također potiče samopouzdanje i izražavanje vlastitih glazbenih ideja.

3. Igra "Glazbeni kviz"

Ova igra uključuje postavljanje pitanja vezanih uz glazbenu teoriju, povijest glazbe i prepoznavanje glazbenih djela. Učenici se natječu u timovima i odgovaraju na pitanja koristeći svoja glazbena znanja. Ova igra potiče intelektualnu radoznalost i produbljivanje znanja iz područja glazbe.

4. Igra "Dirigent"

Jedan učenik preuzima ulogu dirigenta i vodi razred kroz izvođenje poznate glazbene skladbe. Ostatak razreda prati njegove upute i pokušava slijediti tempo, dinamiku i izražajnost koju dirigent pokazuje. Ova igra razvija sposobnosti vođenja, razumijevanja glazbene interpretacije i timskog rada.

5. Igra "Glazbene asocijacije"

Učenici slušaju kratke glazbene isječke i zatim povezuju te isječke s određenim emocijama, slikama ili pričama koje su im asociirane s tim zvukovima. Ova igra potiče kreativno razmišljanje, emocionalnu inteligenciju i sposobnost interpretacije glazbe na različite načine.

Glazbene igre pružaju darovitim učenicima priliku da na kreativan i stimulativan način razvijaju svoje glazbene talente. Prema Šimunoviću (2013) i Svalini i Matijeviću (2011), važnost ranog prepoznavanja i razvoja glazbene darovitosti ne može se dovoljno naglasiti. Ove igre ne samo da potiču glazbeni razvoj već i omogućuju učenicima da istraže svoje potencijale, razviju kritičko mišljenje i usavrše svoje vještine. Kroz takve aktivnosti, daroviti učenici mogu doživjeti radost glazbenog stvaranja i izražavanja, što pozitivno utječe na njihov cjelokupni razvoj.

ZAKLJUČAK

Igre u izvannastavnim glazbenim aktivnostima predstavljaju ključan element u razvoju djece, pružajući im mogućnost da se kroz zabavu i kreativnost razvijaju na različitim razinama. Tijekom ovog istraživanja, istaknuli smo kako igre nisu samo sredstvo zabave, već i moćan alat za poticanje cjelokupnog razvoja djece, uključujući njihove kognitivne, emocionalne, socijalne i motoričke sposobnosti.

Jedna od glavnih prednosti igara u glazbenim aktivnostima je njihova sposobnost da potiču kreativnost i maštu kod djece. Kroz igre, djeca istražuju različite zvukove, ritmove i melodije, što im omogućuje da razvijaju svoje glazbene vještine i estetiku. Istraživanja su pokazala da djeca koja sudjeluju u glazbenim igrama razvijaju bolju percepciju ritma, tonova i harmonije, što doprinosi njihovom glazbenom razvoju i razumijevanju glazbe kao umjetničke forme. Igre igraju važnu ulogu u razvoju socijalnih vještina. Sudjelovanjem u grupnim glazbenim igrama, djeca uče surađivati, dijeliti, komunicirati i

razumijevati tuđe emocije i perspektive. Ove vještine su ključne za njihov socijalni razvoj i buduće odnose u životu. Kroz interakciju s vršnjacima u igrama, djeca razvijaju empatiju, toleranciju i timski duh, što im pomaže u izgradnji zdravih međuljudskih odnosa.

Emocionalni razvoj djece također je značajno potpomognut igrama u glazbenim aktivnostima. Kroz izražavanje putem glazbe, djeca uče prepoznavati i regulirati svoje emocije. Glazbene igre omogućuju im da se oslobode stresa, anksioznosti i negativnih emocija, pružajući im siguran prostor za emocionalno izražavanje i rast. Ova sposobnost da prepoznaju i upravljaju svojim emocijama ključna je za njihovu emocionalnu dobrobit i mentalno zdravlje.

Kognitivne vještine, kao što su pažnja, koncentracija, memorija i logičko razmišljanje, također su unaprijeđene kroz glazbene igre. Djeca uče pratiti složene glazbene strukture, razvijaju sposobnost fokusiranja na zadatke i jačaju svoje kognitivne procese kroz stalno izazivanje mozga novim i kompleksnim zadacima. Glazbene igre također potiču kritičko razmišljanje i problem-solving vještine, jer djeca moraju smišljati strategije za uspješno sudjelovanje i rješavanje problema unutar igre.

Motoričke vještine su još jedan važan aspekt koji se razvija kroz glazbene igre. Kroz aktivnosti poput plesa, sviranja instrumenata i drugih fizičkih izraza glazbe, djeca poboljšavaju svoju koordinaciju, ravnotežu i motoričke sposobnosti. Ove vještine su ključne za njihov fizički razvoj i zdravlje.

Integracija igara u izvannastavne glazbene aktivnosti također doprinosi stvaranju pozitivnog i motivirajućeg okruženja za učenje. Djeca se kroz igre povezuju s glazbom na dubljoj razini, što povećava njihovu motivaciju za učenje i sudjelovanje u glazbenim aktivnostima. Igre čine proces učenja zabavnim i angažirajućim, što potiče djecu na kontinuirano sudjelovanje i napredovanje.

Smatram da igre u izvannastavnim glazbenim aktivnostima imaju sveobuhvatan pozitivan utjecaj na razvoj djece. Kroz poticanje kreativnosti, socijalnih vještina, emocionalne regulacije, kognitivnih i motoričkih sposobnosti, igre omogućuju djeci da se razvijaju na svim razinama. Ove aktivnosti nisu samo sredstvo zabave, već esencijalni dio obrazovnog procesa koji podržava cjelovit razvoj djece. Stoga je ključno da edukatori prepoznaju

važnost igara u glazbenim aktivnostima i integriraju ih u svoje nastavne planove i programe kako bi osigurali optimalan razvoj i dobrobit djece.

LITERATURA

a) Članci:

1. Šulentić Begić, K. (2014). "Izvanastavne aktivnosti u obrazovnom procesu". *Odgojne znanosti*, 16(1), 183-199.
2. Svalina, V. (2013). Interdisciplinirani pristup poučavanju glazbe na primarnom stupnju odgoja i obrazovanja. U: S. Vidulin- Orbanić (Ur.), *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 3: interdisciplinirani pristup glazbi* (str. 135-148). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
3. Šimunović Z., (2013). Otkrivanje i rad s darovitim učenicima u glazbenoj školi. *Život i škola*, br. 29 (1/2013.), god. 59., str. 288. – 299.
4. Vidulin-Orbanić, M. (2007). "Važnost izvanastavnih aktivnosti za razvoj učenika". *Pedagogijska istraživanja*, 4(1), 38-39.

5. Vidulin-Orbanić, M. (2006). "Učenje glazbe i povezanost s akademskim uspjehom". Školski vjesnik, 55(2), 15-21.
6. Kennedy, A., & Barblett, L. (2010). "Pedagogical documentation in early childhood: Sharing children's learning and teachers' thinking". Routledge.
7. Piaget, J. (1977). "The Grasp of Consciousness: Action and Concept in the Young Child". Harvard University Press.
8. Bratuša, M. (2009). Glazba- poticaj u radu s učenicima s posebnim potrebama. U: S. Vidulin- Orbanić (Ur.), *Obrazovanje učitelja u svjetlu sadašnjih i budućih promjena u glazbenom odgoju* (str. 153-165). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli: Odjel za glazbu.
9. Čaušević, M. (2013). Interdisciplinirani karakter glazbe u radu s djecom do jedanaest godina. U: S. Vidulin- Orbanić (Ur.), *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 3: interdisciplinirani pristup glazbi* (str.151-158). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
10. Šulentić Begić, J. (2010). Problematika pjevačkog zbora mlađe školske dobi. *Tonovi - Časopis glazbenih i plesnih pedagoga* (0352-9711) 55 (2010); 33-44.
11. Šulentić Begić, J., Špoljarić, B. (2011). Glazbene aktivnosti u okviru neglazbenih predmeta u prva tri razreda osnovne škole. *Napredak* 152 (2-4) 447-462.
12. Šulentić-Begić, J., Birtić, V. (2012). Otvoreni model nastave glazbene kulture u primarnom obrazovanju u nekim osječkim osnovnim školama. *Tonovi* (03529711) 60 (2012); 72-84.
13. Dobrota, S., Ćurković, G. (2006). Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi. *Život i škola* br.15-16 (1-2/2006), 105-114.
14. Dobrota, S., Reić Ercegovac I. (2011). Stavovi učenika prema glazbi i nastavi glazbene kulture. *Školski vjesnik - Časopis za pedagoška i školska pitanja*, Vol.60 No.2. Lipanj (2011) 199-210.
15. Dobrota S., Tomaš, S. (2009). Računalna igra u glazbenoj nastavi: Glazbena igra Orašar. *Život i škola*, br. 21 (1/2009.), god. 57., str. od 29. do 39.
16. Dubovicki i sur. (2014). Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima. *Školski vjesnik*. 64, 4 (2014) 553-578.

17. Gojmerac, I. (2013). Glazbeno- plesne igre kao terapija i rehabilitacija djece s posebnim potrebama. U: S. Vidulin- Orbanić (Ur.), Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 3: interdisciplinirani pristup glazbi (str.559/572). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
18. Horvat, M. (2010). Pjevanje, slušanje glazbe i elementi glazbene kreativnosti u nastavi glazbene kulture i primjena istih u nastavi katoličkog vjeronauka. Život i škola, br. 23 (1/2010.), god. 56., str. 185.-202.
19. Proleta, J., Svalina, V. (2011). Odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja (00444855) 26 (2011),2; 134-153.
20. Rojko, P. (2013). Uvodni referat: Obrazovanje učitelja glazbe u svjetlu današnjih i budućih promjena u glazbenom obrazovanju. U: U: S. Vidulin- Orbanić (Ur.), Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 3: interdisciplinirani pristup glazbi (str.25-27). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
21. Svalina V., (2009). Glazboterapija i djeca s posebnim potrebama. Tonovi (03529911) 24 (1) (2009), 53; 144-153.
22. Svalina V., Matijević, M. (2011). Glazbeno daroviti učenici na primarnom stupnju školovanja. Napredak 152 (2-4) 425-446.
23. Šulentić-Begić, J., Vranješević, D. (2013). Dječji pjevački zbor mlađe školske dobi u osječkim osnovnim školama. Školski vjesnik/časopis za pedagoška i školska pitanja. 62 (2013), 2-3; 355-373
24. Šulentić Begić, J. (2014). Glazbene igre u primarnom obrazovanju. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 17. i 18.listopada 2014.godine.
25. Šulentić Begić, J. (2014). Glazbene igre u nastavi (glazbe). Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja / Škojo, Tihana (ur.). - Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku ; Umjetnička akademija u Osijeku , 2014. 186-186.
26. Vidulin- Orbanić, S. (2006). Poticaj glazbenog stvaralaštva pri oblikovanju kreativnog pojedinca. Napredak, 147 (1) 43-54.

27. Vidulin- Orbanić, S. (2007). Mogućnosti i načini aktivnog muziciranja u osnovnoj općeobrazovnoj školi. U: Vrandečić, T. i Didović, A. (ur.), Glas i glazbeni instrumenti u odgoju i obrazovanju : monografija umjetničkoznanstvenih skupova 2007.-2009.: zbornik radova sa specijaliziranih umjetničkoznanstvenih skupova (str. 31-45). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i ECNSI Europski centar za napredna i sustavna istraživanja.
28. Vidulin- Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. Metodčki ogledi, 15 (2008) 1, 99-114.
29. Vidulin-Orbanić, S. (2008). Poticanje individualnog razvoja učenika izvannastavnim glazbenim aktivnostima. Tonovi, 52, 85-91.

b) Knjige:

1. Campell, P. S. (2003). "The Mozart Effect: Tapping the Power of Music to Heal the Body, Strengthen the Mind, and Unlock the Creative Spirit". Harmony.
2. Piaget, J. (1977). "The Grasp of Consciousness: Action and Concept in the Young Child". Harvard University Press.
3. Voglar, T. (1989). "Pedagoška sredstva i oblici rada u glazbenom odgoju". Školska knjiga.
4. Požgaj, J. (1988). Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi. Zagreb: Školska knjiga
5. Rojko, P. (1996). Metodika nastave glazbe. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet.
6. Tomerlin, V. (1969). Dječje muzičko stvaralaštvo. Zagreb: Školska knjiga
7. Vidulin- Orbanić, S. (2007). Izvannastavne (glazbene) aktivnosti: Mjesto suživota, kreativnosti i stvaralaštva. Rovinj: OŠ Vladimira Nazora.
8. Bratuši, Z. (2009). "Dječja igra u promjenjivom odgojno-obrazovnom okruženju".
9. Pejić Papak, P. (ur.). "Izvannastavne aktivnosti u suvremenoj školi". Naklada Slap.

10. Aladrović Slovaček, K., & sur. (2013). "Metodika nastave glazbene kulture". Školska knjiga.
11. Voglar, T. (1989). "Pedagoška sredstva i oblici rada u glazbenom odgoju". Školska knjiga.
12. Campell, P. S. (2003). "The Mozart Effect: Tapping the Power of Music to Heal the Body, Strengthen the Mind, and Unlock the Creative Spirit". Harmony.
13. Požgaj, J. (godina). "Metodika nastave glazbene kulture u osnovnoj školi". Školska knjiga.
14. Dobrota, S. (godina). "Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju". Školska knjiga.
15. Gergorić, J. (godina). "Razvojne perspektive izvannastavnih glazbenih aktivnosti učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj". Naklada XYZ.
16. Bistrović, A., & Peka, M. (godina). "Izvannastavne glazbene aktivnosti u prva četiri razreda osnovne općeobrazovne škole". Naklada ABC.
17. Duraković, L., Vidulin- Orbanić, S. (2012). Metodički aspekti obrade muzikoloških sadržaja: Mediji u nastavi glazbe. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za glazbu.
18. Duran, M (1995). Dijete i igra. Jastrebarsko: Naklada Slap.
19. Jurišić G., Sam Palmić R. (2002). Brojalice: Snažni glazbeni poticaj. Rijeka: Adamić
20. Manasteriotti, V. (1990). Zbornik pjesama i igara za djecu: priručnik muzičkog odgoja. Zagreb: Školska knjiga.
21. Voglar, M. (1989). Kako muziku približiti deci. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; Sarajevo: „Svjetlost“ OOUR zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

c) Mrežni izvori

1. Nastavni plan i program za osnovnu školu za *glazbenu kulturu* (2006).

- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Pribavljeno 1.5.2024., sa <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=12662>
2. Rojko, P. (2012). Metodika nastave glazbe: Teorijski- tematski aspekti (Glazbena nastava u općeobrazovnoj školi). Pribavljeno 1.5.2024. sa https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe._Teorijsko_tematski_aspekti.pdf
  3. Glazbena igra Orašar. Pribavljeno 22.6.2024 sa http://www.bulaja.com/mgi/Orasar_aktivnosti.htm